

edícia

*Belasé
Legendy*

**MICHAL
VIČAN**

Slovan
FUTBALOVÝ KLUB

edícia *Belasé
Legends*

MICHAL VIČAN

AUTOR Tomáš Černák
JAZYKOVÁ ÚPRAVA Zuzana Vičanová
FOTOGRAFIE SZTK – Múzeum telesnej kultúry v SR
GRAFICKÉ VYHOTOVENIE Ľuboš "Lumír" Krupiczer
EDÍCIA Belasé legendy
ROK VYDANIA 2015

ISBN

VÁŽENÉ DÁMY, VÁŽENÍ PÁNÍ, MILÁ BELASÁ RODINA!

Keď po získaní prvého titulu amatérskeho futbalového majstra ČSR v roku 1927 prehovoril vtedajší tajomník I. ČS.Š.K. Bratislava Alois Sedláček na slávnostnom ceremoniáli v hotely Carlton, pred celým auditóriom okrem iného povedal aj tieto slová: *„Dámy a páni, som dojatý a nesmierne šťastný. I. ČS.Š.K. Bratislava je najlepším mužstvom a nás všetkých to zaväzuje do budúcnosti, tej budúcnosti, v ktorej nech sprevádza tento klub hrdosť, česť a sláva. Pracujme spoločne na všetkom, čo nás spája, na všetkom, čo nás posunie ešte ďalej k ďalším úspechom. Dámy a páni, pripijam na náš klub – superbia, honor et gloria!“*

Alois Sedláček pri vyslovení týchto pamätných viet určite nepredpokladal, aké významné úspechy vtedajší I. ČS.Š.K. Bratislava v priebehu svojej dlhšej a bohatej histórie dosiahne. Veľké generácie futbalistov, ktorí hrdο reprezentovali svoj klub i svoje mesto majú nezastupiteľnú úlohu v histórii ŠK Slovan Bratislava a dodnes prinášajú odkaz pre nové generácie mladých futbalistov. Vďaka

ich práci a úspechom sa môžeme pýšiť nielen trofejami, ale hlavne vytvorením silnej značky, ktorá dodnes rezonuje aj vo vyspelej futbalovej Európe.

Edícia **„Belasé legendy“**, ktorá vychádza v spolupráci so SOV – Slovenským olympijským a športovým múzeom, je poctou najväčším nežijúcim osobnostiam našej úspešnej histórie. Má byť nielen vyjadrením vďaky velikánom v belasých dresoch, ale takisto zmapovaním našich bohatých klubových dejín.

Verím, že si táto obsiahla edícia, ktorej prvý diel sa vám práve dostáva do rúk, nájde svojich čitateľov a napomôže k podpore a rozvíjaniu toho povestného klubizmu, teda hrdosti na svoj veľký klub a jeho históriu. Rovnako dúfam, že po edícii **„Belasé legendy“** siahnu všetci fanúšikovia futbalu a športu vôbec, keďže ŠK Slovan Bratislava nikdy nepredstavoval iba úzko regionálny rámec, ale bol vždy aj *„kusom celého Slovenska.“*

Ivan Kmotrík ml.

Viceprezident ŠK Slovan Bratislava futbal, a.s.

PRVÉ FUTBALOVÉ KROKY

Matka podporovala syna Michala, nebránila mu hrať futbal a on zase z prvých zárobkov pomáhal rodine v Hlohovci. Pri jeho futbalových začiatkoch stál i starší brat Anton, ktorý sa neskôr stal známym futbalovým funkcionárom.

Michal Vičan s matkou a súrodencami

Michal Vičan prišiel na svet 26. marca 1925 v Hlohovci ako najmladšie dieťa Kataríny Vičanovej (1885–1962) a Michala Žemlu (1885 – 1942). Krstné meno dostal zrejme po otcovi, priezvisko však mal po matke, keďže jeho rodičia neboli zosobášení. V polovici 20. rokov 20. storočia a v prostredí malého slovenského mestečka išlo o nie bežnú záležitosť, ale napriek tejto skutočnosti sa na rodinu ľudia nepozerali cez prsty. Katarína Vičanová sa ešte pred vypuknutím prvej svetovej vojny vydala za Jozefa Moravčíka (1881 – 1917), s ktorým mala štyri deti. Muža jej neskôr odvelili na front, kde po čase padol, a v neľahkých rokoch, plných hospodárskych ťažkostí a nedostatku základných potravín, sa tak musela starať o deti úplne sama. Krátko po skončení vojny stretla hlohovského murára Michala Žemlu, s ktorým sa rozhodli žiť spolu, vzájomne si pomáhať a založiť rodinu. V roku 1921 prišiel na svet syn Anton, o rok neskôr dcéra Anna a v marci 1925 nakoniec posledné dieťa, Michal. Rodina žila v jednoduchých, chudobných pomeroch v malom dome na dnes už neexistujúcej Holubyho ulici číslo 8. Otec bol často mimo domova na murárskych prácach, a preto starostlivosť o deti ležala najmä na matke. Rodina si vzájomne pomáhala a medzi súrodencami bol dobrý vzťah. Nerozlišovali, či sú vlastní alebo nevlastní. Podporovali jeden druhého.

V polovici 20. rokov, keď Michal Vičan prišiel na svet, bolo sociálne postavenie slovenského obyvateľstva veľmi ťažké. Neustále rastúca nezamestnanosť spôsobovala čoraz väčšiu chudobu a v tej súvislosti i nárast vystahovalectva do zahraničia. Slovensko takmer nemalo priemysel, bolo stále len agrárnou krajinou, v ktorej sa ľudia živili predovšetkým poľnohospodárstvom a sezónnymi prácami. Štátne služby po roku 1918 obsadili skoro výlučne českí úradníci, a tak ani vzdelaní ľudia nemali možnosť uplatnenia. Bežným javom sa stali štrajky proti hladu, nezamestnanosti či drahote. Časté demonštrácie poľnohospodárskych robotníkov sa odohrávali práve na západnom Slovensku.

Z toho zreteľne vidieť, čo musela znášať početná rodina Michala Žemlu a Kataríny Vičanovej a akým problémom bolo v tom čase zabezpečenie základných zdrojov pre domácnosť. Matke, ktorá chovala husi a predávala ich na trhu, aby pre rodinu zarobila nejakú korunu navyše, pomáhali v domácnosti staršie deti, a keď trochu odrástol, tak i najmladší Michal. Neľahké sociálne pomery v detstve ho naučili skromnosti a pracovitosti. Ľudovú školu začal malý Michal navštevovať na Hlohovej ulici a ako chlapec ministroval v kostole. V škole sa však ukázal skôr lepším športovcom než študentom, pretože ho to viac ťahalo k športovým hrám než k učeniu. Od detstva bavil malého Michala hlavne futbal, nevynechal jedinou možnosť, aby si mohol ísť s ďalšími chlapcami zakopať do handrovej lopty. Vhodných miest na športovanie bol vo vtedajšom Hlohovci dostatok, či už pri Váhu alebo na pasienkoch, kde sa zväčša popri malých futbalistoch pásli husi.

Michal začal hrať v chlapčenskom mužstve, ktoré založil jeho starší brat Anton, a na prekvapenie, postavil sa najprv do brány.

O hlohovský futbal sa v jeho začiatkoch výraznou mierou zaslúžili bratia Felcánovci a tí si všimli aj talent žiaka Michala Vičana. Netrvalo dlho a nádejný futbalista začal hrať za miestny ŠK Hlohovec na pozícii útočníka. Rodičia mu nebránili. Nakoniec videli, ako ho futbal baví a čo všetko mu podriaďuje. Poctivo trénoval, neraz si po tréningu ešte sám cvičil techniku a ovládanie lopty. Chcel sa presadiť a stabilne hrať za mužov ŠK Hlohovec, ktorý mal už v tej dobe dobré meno na futbalovej mape Slovenska.

Organizovaný futbal v Hlohovci vznikol krátko pred vypuknutím prvej svetovej vojny. Vtedy založili miestni nadšenci mužstvo s názvom GAC. Vzhľadom na vojnový konflikt však nemohol dlho vyvíjať svoju činnosť. V roku 1919 tak bol založený nový klub, pod menom Fraštacký športový klub (FŠC), ktorý dosahoval zaujímavé výsledky. Napríklad futbalistov z Nitry zdolal vysoko 17:0. Cenila sa i remíza s bratislavským mužstvom PTE 2:2 či víťazstvo nad ďalším maďarským mužstvom z hlavného mesta Slovenska Bratislavy VAS 6:0. Ihrisko Fraštackého športového klubu bolo čoskoro pridelené telovýchovnej organizácii Sokol a mnoho hráčov odišlo z Hlohovca preč. FŠC zanikol, ale Hlohovec nezostal bez futbalu dlho. Bratia Felcánovci požiadali mesto o nový pozemok pre futbalové ihrisko a v roku 1927 založili Športový klub (ŠK) Hlohovec, v ktorom o niečo neskôr začal svoju futbalovú dráhu Michal Vičan.

Obyvatelia Hlohovca si futbalové zápasy na novom ihrisku obľúbili a drevená tribúna bola neraz preplnená. Na zápasy sa chodil pozerat aj malý Michal, medzi súrodencami prezývaný Dzungáč. Po skončení meštianskej školy začal Michal pracovať v Hlohovci vo firme Zbor. V roku 1940 odišiel študovať do Bratislavy na učňovskú školu, odbor aranžér-dekoratér (učňovskú školu navštevoval v rokoch 1940 – 1944) a popri tom hrával v klube ŠK ASO Bratislava. Firma ASO prevádzkovala sieť obchodov s rozličným tovarom, vďaka čomu si mohla dovoliť financovať futbalové mužstvo hrajúce druhú najvyššiu súťaž. Klub bol založený v roku 1936 a jeho farbami sa stali fialová, biela a žltá. Ihrisko ŠK ASO Bratislava stálo na rohu dnešnej Trenčianskej a Miletičovej ulice. Klub si v sezóne 1940/1941 vybojoval postup do prvej ligy, ktorú musel po jednom ročníku (sezóna 1941/1942) ako posledný v tabuľke opustiť. Mužstvo trénoval bývalý hráč I. ČsŠK Bratislava Pavol Šoral, v kádri prvého mužstva však sedemnásťročný Michal Vičan ešte nefiguroval.

Matka podporovala syna Michala, nebránila mu hrať futbal a on zase z prvých zárobkov pomáhal rodine v Hlohovci. Pri jeho futbalových začiatkoch stál i starší brat Anton, ktorý sa neskôr stal známym futbalovým funkcionárom. Sociálne pomery sa po vzniku prvej Slovenskej republiky zlepšili a možností na zárobok bolo napriek vojnovým rokom viac. Michal Vičan navštevoval v Bratislave školu, popri tom pracoval a určité financie mu poskytoval i futbal. V roku 1942 zomrel jeho otec Michal Žemla a matka, ktorá stále žila v Hlohovci, bola ešte väčšmi odkázaná na pomoc svojich detí. Michal zároveň prichádzal do veku, keď mu reálne hrozila vojenská služba a existovala i možnosť odchodu na front, keďže od konca júna 1941 bojovala slovenská armáda na východnom fronte po boku Wehrmachtu. Nebol jediný zo slovenských športovcov, ktorý mohol byť povolaný do aktívnej vojenskej služby. Športovci dosahujúci určitú úroveň však mali oproti ostatným výhodu.

Michal Vičan so súrodencami

ŠK ASO Bratislava, Vičan piaty zľava

FUTBALISTA ARMÁDNEHO DRUŽSTVA

Na jeseň 1940, v prvom roku Vičanovho pobytu v Bratislave, bola založená Armádna futbalová jedenástka, ktorá sa o čosi neskôr stala základom mužstva Oddielu armádnych pretekárov (OAP).

Zo zápasu ŠK Bratislava - OAP Bratislava 2-3, nástup mužstiev

OAP sa ustanovil na základe výnosu ministra národnej obrany Ferdinanda Čatloša č. 218327/130 z 20. januára 1941 a patril teda pod ministerstvo národnej obrany (po organizačnej stránke prislúchal k prvému pešiemu pluku) a postupne sa v ňom vytvorilo niekoľko odborov: futbalový, hokejový, ľahkoatletický, volejbalový, basketbalový, lyžiarsky a pod. Do OAP boli zaradení najlepší slovenskí športovci, ktorí dosiahli branný vek a mohli sa namiesto priameho bojového nasadenia venovať v rámci vojenskej prezenčnej služby športu. Pokiaľ športovec nedosahoval stanovenú výkonnosť, poslali ho späť k jeho útvaru. Keďže armádny klub stiahol do svojich radov najlepších športovcov v brannom veku, neprekvapuje, že OAP dosahoval kvalitné výsledky v rôznych druhoch športu.

V sezóne 1942/1943 sa napríklad stali futbalisti OAP Bratislava majstrami Slovenska a prelomili tak majstrovskú sériu hráčov ŠK Bratislava. Armádne mužstvo trénoval Leopold „Jim“ Šťastný, ktorému bola prepožičaná hodnosť poručíka. Išlo o pomerne odvážny a netradičný čin, ak si uvedomíme, že Šťastný bol Žid (prezident republiky Jozef Tiso mu udelil prezidentskú výnimku). Futbalisti OAP mali v sezóne 1942/43 výborné výsledky a v ich radoch hrali neskorší známi futbalisti Teodor Reimann, Viliam Vanák, Jozef Tiben-ský, Jozef Baláži, František Vysocký alebo Jozef Kuchár.

Rukopis trénera Šťastného bol viditeľný a OAP porážal jedného súpera za druhým. Bratislavské derby medzi ŠK a OAP videlo až 12 000 fanúšikov, čo bol rekord počas rokov 1939 – 1944. Vojaci tento derby zápas vyhrali tesne 1:0 a vykročili tak k titulu majstra Slovenska. Michal Vičan dosiahol práve v roku 1943 branný vek, a preto ako výborný futbalista narukoval do armádneho klubu, kde ho v sezóne 1943/1944 nachádzame na súpiske prvého mužstva, no znovu na pozícii útočníka. Nenastupoval pravidelne, keďže medzi vojakmi bol pretlak kvalitných futbalistov. Napriek tejto skutočnosti druhý titul majstra Slovenska OAP nezískal. Mal to na svedomí vynikajúci výkon hráčov ŠK Bratislava, ktorí po obmene kádra a pod vedením Ferdinanda Daučíka vyhrali ligu s náskokom siedmich bodov pred OAP a s rekordným počtom nastrieľaných gólov 121 (v počte strelených gólov bola druhá AC Považská Bystrica so 66 gólmi).

Nebyť vojnových udalostí, belasi by smerovali k ďalšiemu slovenskému titulu. Koncom augusta 1944 vypuklo Slovenské národné povstanie, a tak sa v novej sezóne stihli odohrať iba dve kolá. Vojna sa nebezpečne rýchlo približovala k Bratislave, ktorú už v júni 1944 postihlo ťažké bombardovanie amerických lietadiel namierené proti rafinérii Apollo. Počet mŕtvych, ranených a nezvestných sa vyšplhal nad číslo tisíc. Práve v ten deň mali tréning i futbalisti ŠK Bratislava. Našťastie sa hráčom ani trénerom nič nestalo.

Michal Vičan bol Bratislave svedkom všetkých týchto udalostí. Po potlačení Povstania síce OAP a ďalšie ligové kluby pokračovali v zápasoch v oblastných súťažiach (bratislavské mužstvá v západoslovenskej oblastnej súťaži), nešlo však už o klasickú majstrovskú súťaž.

Napríklad ešte v marci 1945 sa odohral priateľský zápas ŠK Bratislava proti OAP, v ktorom útočník Michal Vičan strelil dva góly (OAP zvíťazil 4:2).

Čím viac sa približoval front, tým menej bolo možností na odohranie zápasov. Futbalisti v Bratislave však trénovali takmer až do príchodu Červenej armády a na začiatok apríla 1945 dokonca funkcionári naplánovali veľkonočný turnaj za účasti ŠK Bratislava, OAP, Trnavy a Malaciek. Turnaj sa, pochopiteľne, neuskutočnil, keďže front sa nebezpečne rýchlo priblížil k hlavnému slovenskému mestu a nemeckí vojaci si na streche tribúny štadióna ŠK Bratislava zriadili delostreleckú pozorovateľňu. Na trávnik dotiahli delá a na tréningovom ihrisku zaujali palebné postavenie. Treba si uvedomiť, že Tehelné pole bolo v roku 1945 na periférii Bratislavy.

Štadión bol v bojoch medzi ustupujúcim Wehrmachtom a Červenou armádou čiastočne zasiahnutý paľbou, ale nešlo o zásadné poškodenie, ktoré by bránilo v priebehu pár dní zohrať prvý povojnový zápas. Po skončení bojov sa na Tehelnom poli začali schádzať hráči, medzi ktorých prišli i futbalisti z OAP. Keďže bola obnovená ČSR a spoločne s prvou Slovenskou republikou zaniklo i slovenské ministerstvo národnej obrany, logicky skončil aj OAP. Michal Vičan ako šikovný, talentovaný a perspektívny mladý futbalista sa tak stal hráčom ŠK Bratislava. Istý čas trvalo, než sa presadil do základnej zostavy. Nastúpil však v pamätnom priateľskom zápase so Slaviou Praha, ktorý sa odohral na Tehelnom poli pred 30 000 divákmi 24. júna 1945. Slavia v ňom zvíťazila nad ŠK Bratislava 3:1 a v odвете pred 50 000 fanúšikmi na Strahove tiež triumfovala v pomere 4:2.

ŠK Bratislava pred zápasom

Zo zápasu ŠK Bratislava - OAP Bratislava 2-3, 11. 4. 1944

V BELASÝCH FARBÁCH

Riadna ligová súťaž, hraná v dvoch skupinách, sa začala od jesene 1945, ktorých víťazi sa stretli v dvojzápase o majstrovský titul. Ten v sezóne 1945/1946 vybojovala AC Sparta Praha.

Slávia Praha - Š.K. Bratislava, nástup, Jún 1945, prvý zápas po oslobodení

Michal Vičan bol zaradený do základnej zostavy ŠK Bratislava až v posledných troch jesenných kolách, pričom tréner Ferdinand Daučík ho postavil na miesto stopéra, uvoľnené po odchode Jozefa Bačkora. Vičan vynikal bojovnosťou i húževnatosťou a typologicky sa na tento post hodil. Išlo o poctivého futbalistu, ktorý menšie technické nedostatky nahrádzal obetavosťou. Vičan vynikal i tým, že zakladal útoky z hĺbky vlastnej obrany a vynikajúco ovládal pozičnú hru, nehovoriac už o jeho výskoku a schopnostiach či o predvídavosti pri hlavičkovaní. Nemal problém presadiť sa ani pri postupne zavádzanom hernom systéme, ktorý dostal názov WM systém. Resp. išlo o jeho modernú podobu so zmenou miesta a dlhými prihrávkami do voľného priestoru. V obrane sa tiež začalo presadzovať zónové a nie osobné bránenie. Išlo v podstate aj o súboj Čiech a Slovenska, keďže českí hráči preferovali skôr klasický systém, ktorí im viac vyhovoval. Neskoršie tri bratislavské tituly majstra republiky za sebou dali za pravdu Slovákom preferovanému modernému WM – systému.

V prvej povojnovej majstrovskej sezóne odohral Michal Vičan iba deväť ligových zápasov. ŠK Bratislava síce skončil vo svojej skupine na treťom mieste, v súboji o titul majstra Slovenska však podľahol v dvojzápase najlepšiemu slovenskému mužstvu z B skupiny Jednote Košice.

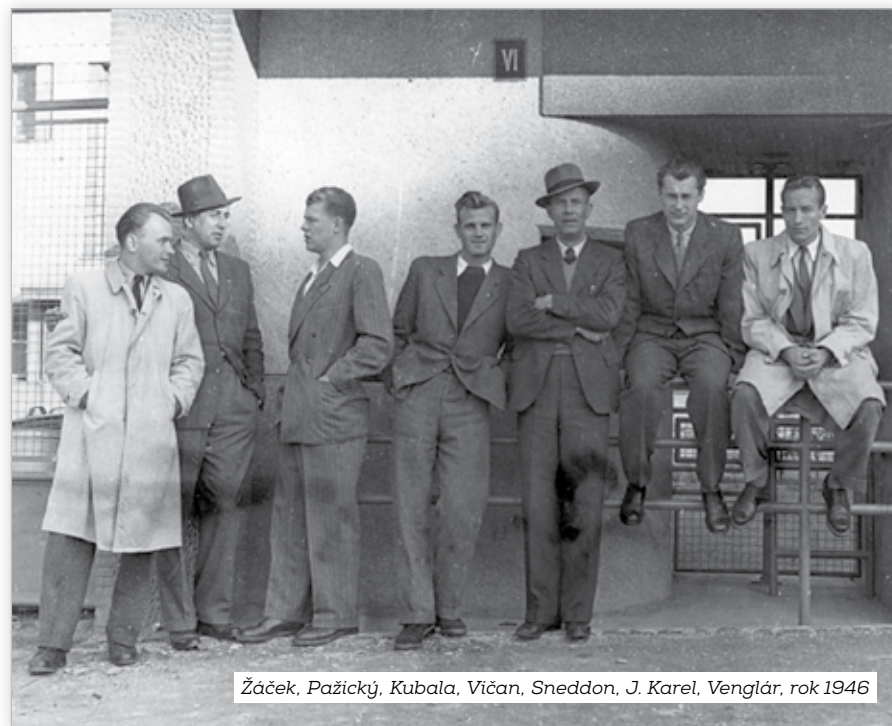
V ročníku 1946/47 sa Vičan už napevno a na dlhé roky usadil v základnej zostave ŠK Bratislava.

Práve rok 1946 bol turbulentný nielen v politickom živote ČSR, keďže sa v krajine konali voľby, ale i v klube ŠK Bratislava, ktorý sa začal posilňovať o tzv. repatriantov. Teda o maďarských štátnych príslušníkov slovenského pôvodu. V tom období sa totiž pripravovala dohoda o výmene obyvateľstva medzi ČSR a Maďarskom, čo využili funkcionári bratislavského klubu a prilákali niekoľko futbalistov z Budapešti. Z nich najznámejším sa stal Ladislav Kubala. Prišli aj ďalší, napríklad Július Schubert alebo Rudolf Ilovský.

Mnohí logicky predpokladali, že príchodom týchto hráčov vzrastie sila mužstva, ale futbalisti ŠK Bratislava striedali dobré výsledky so slabými a v konečnej ligovej tabuľke obsadili až šieste miesto. Dokonca ani neboli najlepším slovenským mužstvom, pretože ŠK Žilina skončila štvrtá. V nie veľmi vydarenej sezóne 1946/1947 odohral Vičan 26 zápasov a strelil dva góly. Za zmienku však stojí legendárne víťazstvo v priateľskom zápase nad držiteľom anglického pohára Derby County 3:1, ktorý sa odohral ešte pred začiatkom sezóny v sobotu 18. mája 1946 na Tehelnom poli. Vičan najprv figuroval medzi náhradníkmi, nakoniec nastúpil v základnej zostave a pričínal sa o pamätné víťazstvo najmä tým, že ustrážil najlepšieho útočníka hostujúceho mužstva Jacka Stampsu.

Michal Vičan v pozadí sleduje prenikajúceho Ladislava Kubalu, rok 1946

Žáček, Pažický, Kubala, Vičan, Sneddon, J. Karel, Venglár, rok 1946

Povojnové mužstvo ŠK Bratislava

Na jar 1947 prišiel k mužstvu iba 32-ročný škótsky tréner Tom Sneddon, ktorý viedol na kondíciu mimoriadne náročné tréningy, samozrejme, s pomocou tlmočníka. Pod jeho vedením sa vykryštalizovala približne takáto základná jedenástka: Reimann, Venglár, Vičan, Hinduliak, Baláži, Karel, Gürtler, Kubala, Forejt, Schubert a Šimanský. Výsledkom Sneddonových tréningových metód bol jesenný ligový primát ŠK Bratislava v sezóne 1947/1948, čo sa stalo prvýkrát v histórii česko-slovenského futbalu.

Na jeseň 1947 sa odohralo aj ďalšie pamätné priateľské stretnutie so sovietskym majstrom CDKA Moskva, ktorého hráči prišli do ČSR odohrať niekoľko zápasov. V Bratislave bolo naň zvedavých podľa dobovej tlače 33 000 divákov vrátane predstaviteľov slovenského politického života. Týmto stretnutím žila niekoľko dní celá Bratislava a na ihrisku sa dalo očakávať enormné nasadenie porovnateľné s dôležitými súbojmi o titul. Tlač prinášala podrobné informácie o sovietskom mužstve, ale nezabudla ani na domácich futbalistov. Na otázku, ako tipuje konečný výsledok zápasu, odpovedal obranca Vičan tipom 2:1 pre bratislavské mužstvo.

Futbalisti ŠK Bratislava skutočne zvíťazili po veľkom boji nad CDKA Moskva o jeden gól 3:2, Vičanovi však tento zápas nevyšiel. Podľa tlače bol totiž veľmi strémovaný a jeho nahradenie Vlastimilom Pokorným sa ukázalo byť ako užitočný ťah. Pravdepodobne na mladého hráča dolahol tlak z tohto prestížneho zápasu. Z dnešného pohľadu to môže byť prekvapujúce, keďže išlo o priateľský zápas a Vičan bol čerstvým reprezentantom ČSR. Reprezenačný debut absolvoval 21. septembra 1947 proti Rumunsku v Bukurešti, kde futbalisti ČSR zvíťazili vysoko 6:2 a štyri zo šiestich gólov strelili hráči ŠK Bratislava Gejza Šimanský a Ladislav Kubala.

Michal Vičan reprezentoval v priebehu rokov 1947 – 1952 ČSR celkovo desaťkrát, pričom v šiestich prípadoch bol kapitánom reprezentačného mužstva.

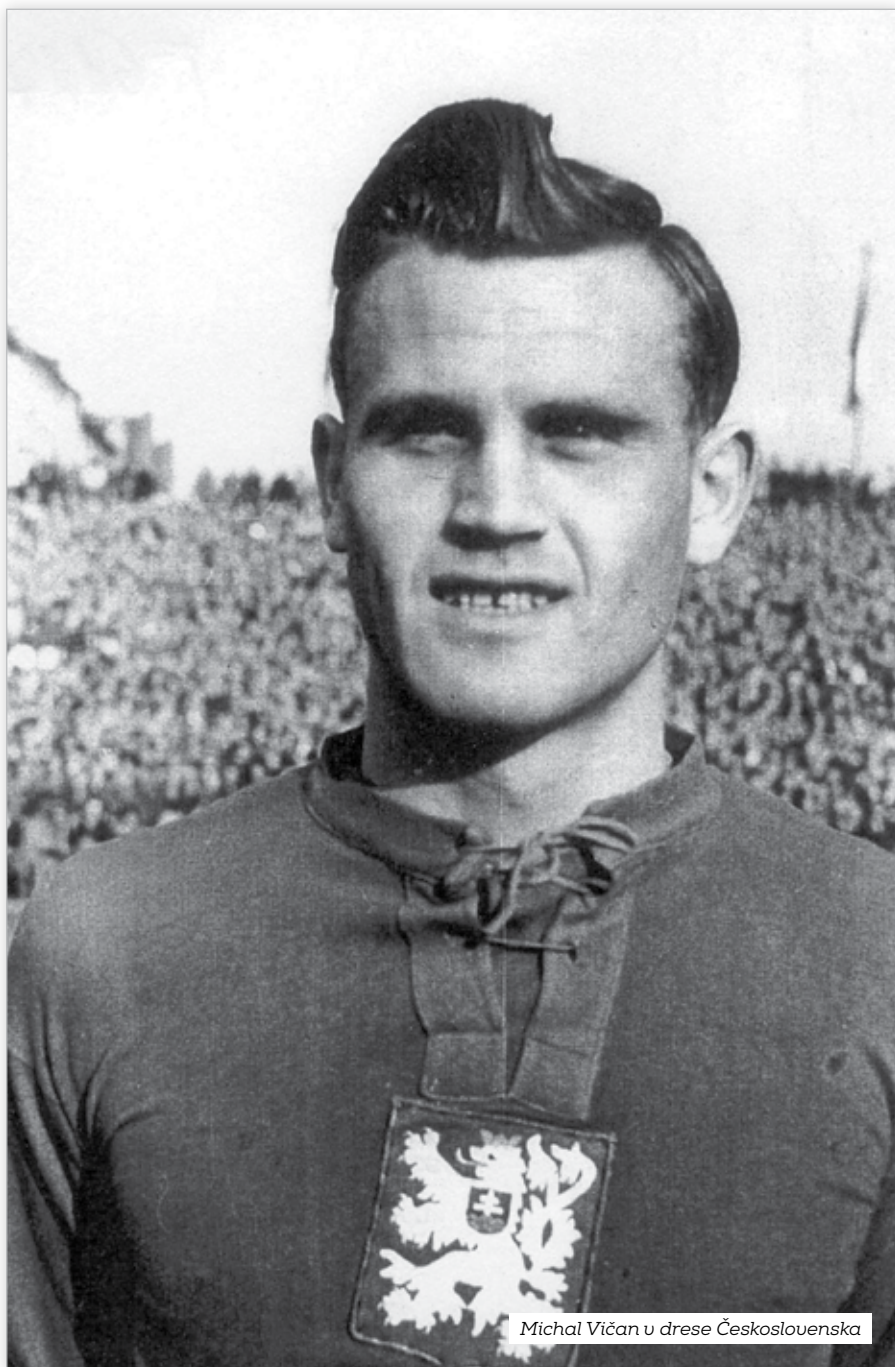
Ak jeho prvý zápas v reprezentačnom drese priniesol pre česko-slovenských futbalistov vysoké víťazstvo, tak ten posledný zase vysokú prehru. Vičan priviedol 19. októbra 1952 v úlohe kapitána reprezentáciu ČSR proti domácejmu Maďarsku, no už na konci prvého polčasu hostia prehrávali 0:4. V druhom polčase Maďari pridali ešte jeden gól a ČSR si tak odniesla z Budapešti vysokú porážku. Vtedy Vičan asi netušil, že práve odohral svoj posledný zápas za reprezentačné A-mužstvo. Inak všetky zápasy, v ktorých v reprezentácii nastúpil, boli priateľské (alebo v rámci Medzinárodného pohára). Kvalifikačné stretnutia totiž ČSR v jeho reprezentačnej ére nehrala. Okrem Maďarska a Rumunska hral v zápasoch proti Rakúsku, Francúzsku, Bulharsku a Poľsku. V piatich zápasoch reprezentácia s Vičanom v zostave vyhrala, v štyroch prehrala a v jednom prípade sa zrodila remíza. Okrem desiatich štartov za A-mužstvo ČSR nastúpil v jedenástich stretnutiach aj za reprezentačné B-mužstvo.

Zo zápasu Rumunsko - ČSR v roku 1947

Zo zápasu Francúzsko - ČSR, Vičan, rok 1949

Michal Vičan v drese Československa

Zápas Rakúsko - ČSR 3-1, Michal Vičan (v bielom), 1949

STABILNÝ PILIER OBRANY

Roky 1949 – 1951 boli najúspešnejším obdobím v hráčskej kariére Michala Vičana.

Brankár Reimann chytá loptu, vľavo Michal Vičan, upravo Semeši, Maďarsko – ČSR 5-0

ŠK Bratislava sa stal už pod novým názvom Sokol NV (Národný výbor) Bratislava (neskôr ZSJ NV Bratislava) trikrát po sebe majstrom ČSR, čím zlomil hegemoniu pražských klubov Sparty a Slavie v čs. futbale. Už na jeseň 1947, keď skončil ŠK Bratislava na čele ligovej tabuľky, bolo badať, že na Tehelnom poli sa buduje silné mužstvo. Svoj náskok z jesene si bratislavskí futbalisti síce neudržali a na konci sezóny skončili v konečnom účtovaní tretí, ale i tak dali do Prahy jasne najavo, že s nimi treba počítať.

Ešte pred ziskom prvého majstrovského titulu sa uskutočnil pamätný zájazd bratislavských futbalistov do Mexika a do USA, na ktorom sa, samozrejme, zúčastnil aj Vičan. Na exotickú cestu potom veľmi rád spomínal po celý život. Dovtedy nemali bratislavskí hráči možnosť navštíviť Ameriku a okrem zážitkov si priniesli množstvo suvenírov. Michal Vičan napríklad mexické sombrero či futbalovú loptu. Táto prvá letecká cesta česko-slovenského mužstva cez Atlantik vôbec sa pripravovala už od jari 1948 a celý klub žil v napätom očakávaní, či sa zájazd podarí zrealizovať alebo nie. Možno i to spôsobilo stratu vedúcej pozície v ligovej tabuľke a v konečnom dôsledku šance na premiérový majstrovský titul na jar 1948. Po odchode škótskeho trénera Toma Sneddona bolo vedenie futbalového mužstva zverené opäť Ferdinandovi Daučíkovi. Hlavným problémom však bolo, či úrady zájazd povolia.

Telovýchovné a štátne orgány presne nevedeli, kto má vlastne povolenie vydať. Či majú takúto právomoc slovenské orgány, alebo sa treba obrátiť na celoštátne inštitúcie v Prahe. Klubu nakoniec vydal povolenie futbalový odbor Jednotnej telovýchovnej organizácie Sokol, čo bola slovenská inštitúcia. Futbalisti odleteli do Mexika 24. júla 1948 aj s trénerom Ferdinandom Daučíkom, ktorý bol po návrate zatknutý orgánmi ŠtB, podrobený tvrdému výsluchu a umiestnený do internačného tábora v Novákoch. Celá výprava odletela napriek tomu, že do Bratislavy dorazil telegram predsedu futbalového odboru Československej obce sokolskej Miroslava Stjažkina, ktorý zájazd zakázal.

Bratislavskí futbalisti však za oceánom výborne reprezentovali česko-slovenský futbal a vrátili sa s bilanciou šesť výhier, dve remízy a jedna prehra.

Výhry domáce orgány veľmi nezaujímali a rozhodli sa celý zájazd vyšetriť. Do veci sa zapájať aj povereník školstva a osvety Ladislav Novomeský, ktorý žiadal vysvetlenie „kto a akým spôsobom povolil zájazd ŠK Bratislava a kto je zaň zodpovedný po stránke športovej, politickej, obsadenia vedúcich a ich vhodnosti... Zájazd treba sledovať a vedľa gratulácii vyvolať príslušné dôsledky“.

Do problémov so štátnou mocou sa klub dostal ešte aj na záver jesene 1948 pre nedohratý domáci zápas so Slaviou Praha. Rozhodca Fladung toto stretnutie predčasne

Futbalisti belasého mužstva na sústreďení pred zápasom

Zo zápasu Sokol NV Bratislava

ukončil, údajne pre kameň, ktorý ho mal zasiahnuť. Stretnutie sa hralo i vďaka neobjektívnemu arbitrovi v búrlivej atmosfére, znovu sa objavili národnostné vášne a celú záležitosť následne riešili až najvyššie politické miesta v Prahe. Zápas sa nakoniec opakovane pred prázdnyimi tribúnami a Sokol NV Bratislava ho vyhral v pomere 5:4. Sezóna sa vzhľadom na vopred naplánovaný administratívny zásah skončila už po trinástich odohratých zápasoch a bratislavský klub v nej obsadil desiate miesto. Išlo o náhradnú súťaž, z ktorej nikto nezostúpil a ani nebol vyhlásený majster. Od roku 1949 sa prešlo na sovietsky model jar – jeseň, a teda nový majster ligy bol vyhlásený koncom jesene 1949 po odohratí 26 ligových kôl. Belasému mužstvu zmena vôbec neuškodila.

Práve na jeseň 1949 totiž získalo svoj premiérový triumf v najvyššej česko-slovenskej ligovej súťaži. ZSJ (Závodná sokolská jednota) NV Bratislava vyhral súťaž s náskokom štyroch bodov pred pražskou Spartou, pričom v celej sezóne prehral iba tri zápasy. Michal Vičan nastúpil v 25 zápasoch a strelil jeden gól. Mužstvu okolo Reimanna, Venglára, Balážiho, Vičana, Laskova, Pažického, Preisa, Tegelhoffa či Šimanského, ktoré trénoval Leopold „Jim“ Šťastný, sa podarilo zlomiť neustálu hegemoniu pražských klubov a priniesť titul prvýkrát na Slovensko a do Bratislavy. Čo je oveľa dôležitejšie, podarilo sa to trikrát za sebou. Nešlo teda o náhodu a cieľavedomé budovanie mužstva prinieslo svoje ovocie. Význam týchto troch titulov je aj v tom, že ich futbalisti v belasých dresoch získali v čase, keď politické zásahy do športu a nezmyselné kopírovanie sovietskych vzorov priniesli iba chaos, personálne čistky či nekoncepčné zmeny v organizácii futbalu. Rovnako silnela i centralizácia, ktorá sa nevyhla ani futbalu a poukazovanie na slovenské úspechy sa označovalo ako prejav buržoázneho nacionalizmu.

Tlač v západnej časti republiky musela športovo uznať, že klub s pozmeneným názvom ZSJ NV Bratislava si majstrovský titul zaslúžil právom. Predvádzal najlepšie futbal, najviac zápasov vyhral, najmenej prehral, strelil najvyšší počet gólov a najmenej inkasoval. Vičan, prezývaný v mužstve Kominár, predstavoval stabilný pilier obrany. Bez neho si fanúšikovia obranné rady ani nevedeli predstaviť. V mnohých prípadoch bol i kapitánom mužstva. Povestný sa stal aj svojím tvrdým západoslovenským dialektom a veľmi prostorekým vyjadrovaním. Známym bol jeho výrok na adresu Božina Laskova, ktorý mal svadbu práve pred rozhodujúcim zápasom o titul. Michal Vičan mu svojou „frašťačtinou“ na margo termínu sobáša povedal: „Dycky len sprostosty vymýšľaš. Íct sa ženit akurád pred takýmto zápasem!“

V rovnakom období sa oženil aj Michal Vičan. Jeho manželkou sa stala Eva, rodená Tokošová, a postupne sa im narodili dcéry Eva a Zuzana. Istý čas žili v známom bratislavskom Manderláku.

Michal Vičan bol na vrchole svojej hráčskej kariéry. Môže preto prekvapiť skutočnosť, že mal aj oficiálne zamestnanie. V rokoch 1947 – 1948 pracoval v Štátnej poisťovni, potom v Komunálnych službách mesta Bratislavy, odkiaľ prešiel do Ústredného národného výboru mesta Bratislavy. V 50. rokoch nešlo o nič nezvyčajné, civilné zamestnanie museli mať všetci športovci.

Majster ČSR Sokol NV Bratislava

Kapitáni s rozhodcami pred zápasom, upravo Vičan

Michal Vičan s kytickou kvetín

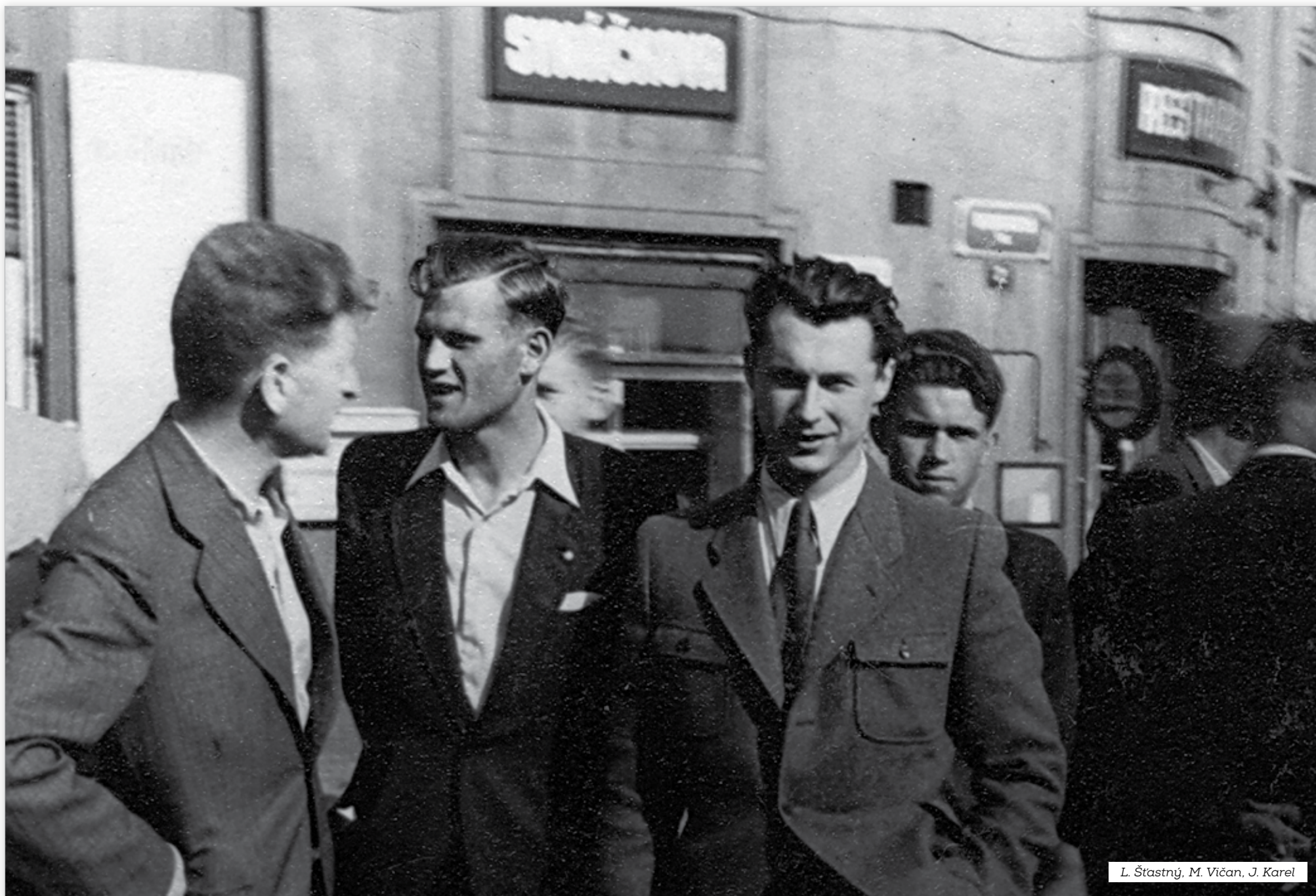
Tréning futbalistov ŠK Bratislava na štadióne Sparty Praha

Michal Vičan sleduje situáciu v pokutovom území

Zo zápasu Slavia Praha - NV Bratislava

L. Šťastný, M. Vičan, J. Karel

FUTBAL A POLITIKA

V rokoch 1950 a 1951 vybojovali belasí majstrovský titul vďaka lepšiemu skóre, v oboch prípadoch pred Spartou Praha. V roku 1952 sa úlohy vymenili a bratislavskí futbalisti skončili na druhom mieste. Za majstrovskou Spartou zaostali iba o jeden bod.

Michal Vičan v úlohe kapitána si podáva ruky so súperom

Organizácia futbalu sa stále menila a politika doň zasahovala čoraz viac. Bolo vydané nariadenie, že každá odborová dobrovoľná športová organizácia, ministerstvo vnútra a armáda musia mať v najvyššej súťaži svoje mužstvo. V praxi to znamenalo, že z ligy bolo administratívnym zásahom po skončení ročníka 1952 vyradených niekoľko mužstiev, aby sa uvoľnilo miesto zástupcom vnútra, armády, železníc, stavebného či banického priemyslu, strojárstva, vysokých škôl a pod. Názvy ako Spartak, Baník, Dynamo alebo Slavoj boli v podstate nariadené zhora, pričom v najvyššej súťaži mohol štartovať iba jeden Spartak, jeden Baník atď.

Zástupcu v lige chceli mať aj bezpečnostné orgány a práve preto sa v Bratislave začala rodiť Červená hviezda.

Bohužiaľ, jej vznik a formovanie najviac zasiahlo tradičný belasý klub, z ktorého museli prejsť do vznikajúcej Červenej hviezdy viacerí hráči.

Futbalistov lákali najrôznejšími spôsobmi, od sľubov výhodnejšieho materiálneho a finančného zabezpečenia až po priamy nátlak či hrozby. Zostavenie silného policajného mužstva bolo jednou z hlavných politických úloh tej doby na Slovensku.

Úloha Michala Vičana v tomto procese nie je úplne jasná. Podľa spomienok bývalého futbalistu ŠK Bratislava, ČH Bratislava a Spartaka Trnava Juraja Kadleca, ktorý neskôr emigroval a stal sa kňazom, práve Vičan patril k najväčším stúpencom prestupu do Červenej hviezdy a mal v tomto smere presviedčať i ďalších futbalistov. Vičan však pobudol na „druhej strane“ iba mesiac a nakoniec sa vrátil späť. Vďaka svojej aktivite pri prestupoch do Červenej hviezdy to nemal podľa Kadleca i ďalšieho hráča Slovana Michala Benedikoviča v kabíne belasých ľahké a trvalo nejaký čas, než ho spoluhráči znovu vzali medzi seba. Nech už bolo pozadie akékoľvek, isté je, že formovanie kádru Červenej hviezdy a najmä politicky motivovaná snaha policajný klub čo najviac posilniť boli sprevádzané silným tlakom na všetkých hráčov a spravili v belasom mužstve radikálny rez, čím ho citeľne oslabila. V roku 1953 skončili belasí až deviaty a v roku 1954 piaty.

Napriek tejto skutočnosti sa futbalisti Slovana ÚNV Bratislava, čo bol ďalší názov klubu, dostali na vrchol najvyššej česko-slovenskej súťaže znovu. Po vedení trénera Šťastného, ktorému pomáhali Antona Bulla, Ivan Chodák, Jozef Baláži a Štefan Jačiansky vyhral najvyššiu futbalovú súťaž v roku 1955 o dva body pred armádnym celkom ÚDA (Ústredný dom armády, neskoršia Dukla) Praha. Vzhľadom na predchádzajúce budovanie takmer úplne nového mužstva to bol mimoriadny úspech. Najčastejšie nastupoval Slovan v takejto zostave: Schrojf, Jankovič, Vičan, Čirka, Jajcaj, Benedikovič, Čurgaly, Vengloš, Bílý (Pažický), Molnár a Brehovský. Michal Vičan odohral všetkých 22 zápasov a patril už

Kapitáni ČH Bratislava - Laskov a Slovan Bratislava - Vičan pred zápasom s rozhodcami

Slovan Bratislava ÚNV, 1953

k starším a skúsenejším hráčom. V najvyššej súťaži mal odohratých desať sezón a práve v roku 1955 mu bol udelený titul majster športu. V nasledujúcej sezóne skončil Slovan na druhom mieste o päť bodov za majstrovskou Duklou Praha.

Okrem toho Slovan odohral v roku 1955 v Bratislave prestížny zápas s vtedy vynikajúcim brazílskym klubom Botafogo, ktoré bolo v Európe na zájazde. Mužstvo Z Ria de Janeiro na čele s legendárnym Garrinchem vyvolalo v Bratislave doslova ošiaľ. Vstupenky boli takmer okamžite vypredané. K najzaujímavejším súbojom zápasu (skončil sa výsledkom 0:2 pre Botafogo), ktorý dostával vďaka brazílskym technickým kúskom i heroickému výkonu Slovana divákov do varu, patrili súboje Vičana s útočníkmi Botafoga. Vičanov výkon vysoko hodnotil aj tréner hostí Alfredo Moreira, čo predstavovalo pre 30-ročného futbalistu nepochybne veľké uznanie.

Druhá polovica 50. rokov nepatrila k najšťastnejšiu obdobiu nielen v klubovej histórii Slovana Bratislava, ale ani v hráčskom i osobnom živote Michala Vičana. Pri jednom návrate mužstva z Rakúska podrobili príslušníci ŠtB hráčov dôkladnej osobnej prehliadke, pričom sa zamerali najmä na Viktora Tegelhoffa, Michala Benedikoviča, Jozefa Steinera a Pavla Beňu. Bezpečnostné orgány následne začali konštruovať obvinenia z protištátnej činnosti, zo styku s nepriateľskou emigráciou, spievania gardistických pesničiek, pašovania tovaru a pod.

V roku 1957 boli všetci štyria futbalisti zatknutí. Ešte predtým prebiehalo rozsiahle vypočúvanie hráčov, členov výpravy a funkcionárov.

Výšetrovatelia ŠtB podrobili výsluchu aj Michala Vičana. Bolo to ťažké obdobie plné psychického tlaku, nehovoriac už o tom, čo museli prežívať štyria zatknutí futbalisti. Po vynešení rozsudku ich zaradili do jáchymovských uránových baní. Klub bol následne prinútený vydať vyhlásenie uverejnené v Pravde, v ktorom „ich zradcovskú protištátnu činnosť“ odsúdil. Taká to bola doba...

O rok neskôr takmer prišiel Michal Vičan o život, na čom mala vinu tragická autonehoda. Pri návrate z Prahy, kde sa ako aranžér zúčastnil na výstave, narazilo auto, v ktorom Vičan sedel na sedadle spolujazdca, do stromu. Nehoda sa stala v zákrute pri obci Kamený mlyn na Záhorí. Vičan utrpel ťažké zranenia, lekári museli bojovať o jeho život a v nemocnici strávil pol roka. Ďalšieho pol roka potom v domácom liečení. Tragická nehoda mu tak definitívne ukončila hráčsku kariéru vo veku tridsaťtri rokov. V rovnakom období sa mu rozpadlo aj manželstvo.

Z pamätného zápasu s mužstvom Botafoga

Michal Vičan (vo svetlom)

Nástup mužstiev na Spartakiádny pohár - ÚDA Praha, DŠO Baník, DŠO Slovan Bratislava, ČH Bratislava+Brno 1955

Prví majstri športu Ajo Bulla, M. Benedikovič, I. Chodák, V. Tegelhoff, M. Vičan, M. Černý, 1955

Michal Vičan preberá od predsedu Šedivého titul majstra športu, 1955

Vičan preskakuje plot a ide sa niečo vydiskutovať s divákmi

Zo zápasu Spartak Praha Sokolovo - Slovan Bratislava

Michal Vičan a Viliam Schrojf v civile

Sprava Gustáv Hermann, Michal Vičan, Ivan Chodák, Božin Laskov

Michal Vičan, DŠO Slovan Bratislava

Tréning hráčov Slovana

Zo zápasu Dukla Praha - Slovan Bratislava 2-0, 1957

MLADÝ ZAČÍNÁJÚCI TRÉNER

Vičan bol zamestnaný v družstve Propagácia a od roku 1959 v bratislavskom Parku kultúry a oddychu, kde mal oficiálny pracovný pomer ďalších sedem rokov. Zároveň začal po skončení aktívnej hráčskej kariéry a zotavení sa zo zranení svoju trénerskú dráhu.

Michal Vičan, tréner mužstva Elektrosvit Nové Zámky

Ako futbalista odohral v drese ŠK Bratislava, Sokola NV Bratislava a Slovana ÚNV Bratislava počas trinástich sezón v najvyššej česko-slovenskej súťaži spolu 229 majstrovských stretnutí, v ktorých strelil štyri góly. S belasým mužstvom získal štyri majstrovské tituly.

Trénerskú kariéru začal Michal Vičan v Piešťanoch, kde viedol miestny Slavoj. Pod jeho vedením postúpil z divízie do druhej ligy. Nasledovalo pôsobenie pri B-mužstve bratislavského Slovana, Iskra Holíč a následne Elektrosvit Nové Zámky. Tam sa podarilo znovu sformovať mužstvo, ktoré postúpilo z divízie do druhej ligy. Vičan teda začínal s trénerstvom od základov a postupne sa prepracovával stále vyššie. Popri trénovaní externe vyštudoval Fakultu telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského so špecializáciou na futbal. Nevýhodou bolo, že musel tráviť väčšinu roka mimo domov, ďaleko od svojich blízkych. Začiatkom 60. rokov sa znovu oženil s Evou, rodenou Zelenkovou, s ktorou prežil zvyšok svojho života. Najprv bývali v bratislavskom Ružinove a neskôr sa usadili v Karlovej Vsi, kde nachádzal Michal Vičan chvíle pokoja i odpočinku, ktorých pri jeho trénerskej profesii nebolo veľa.

Do Bratislavy sa ako tréner vrátil až v roku 1968, medzitým však pôsobil ešte pri mužstve Trínca a v Jednote Trenčín.

Na sever Moravy s ním odišla aj manželka, a tak nebol ďaleko od domova sám. Po krátkom čase prišla ponuka z Trenčína, ktorý hral v najvyššej česko-slovenskej súťaži a tá sa nedala odmietnuť. Vičanovci sa teda znovu sťahovali, tentoraz na Považie. V Trenčíne sa v tom čase formovalo kvalitné mužstvo pohybujúce sa v hornej polovici tabuľky. Michal Vičan prevzal Jednotu na jar 1966 po trénerovi Milanovi Rovňanovi. V sezóne 1965/1966 skončili trenčiansky futbalisti na piatom mieste, o rok neskôr na šiestej pozícii a v ročníku 1967/68 na bronzovom treťom mieste. Veľkým úspechom bola i účasť vo finále Stredoeurópskeho pohára v roku 1966, kam sa Jednota Trenčín prebojovala cez Admiru Viedeň, Crvenu Zvezdu Belehrad a Vasas Budapešť. Finálový zápas s Fiorentinou sa hral vo Florencii, čo predstavovalo značnú nevýhodu. Napriek tomu sa trenčianski futbalisti držali statočne, a to aj za situácie, že im rozhodca neuznal regulárny gól Pavla Benzca. Fiorentina sa podarilo skórovať až v 77. minúte a Jednota tesne prehrala 0:1. Bola to však prehra so ctou.

Michal Vičan naďalej pokračoval v úspešnom budovaní mužstva. Mal veľkú podporu predsedu futbalového oddielu Rudolfa Tvarošku i tajomníka Jozefa Blanára, a teda pokoj na kvalitnú, systematickú prácu. Do mužstva zapracoval niekoľko mladých hráčov. V sezóne 1967/1968 bola základná zostava Jednoty Trenčín nasledujúca: Tibor Rihošek, Anton Pokorný, Štefan Hojsík, Ferdinand Schwarz, Miroslav Čemez, Vladimír Mojžiš, Dušan Bartovič (Milan Hochel), Milan Navrátil, Pavol Bencz, Vojtech Masný, Juraj Jenčík (Milan

Michal Vičan, tréner Jednoty Trenčín 1966

Albrecht, Michal Janovský). Po jesennej časti Trenčín dokonca viedol ligovú tabuľku o dva body pred Spartakom Trnava, ktorý zdolal 2:1. Nečakalo sa ani víťazstvo 4:0 na pôde Dukly Praha. Vičanov trénerský rukopis slávil úspech, navyše v Trenčíne fungovalo všetko tak, ako malo. Práca funkcionárov, výkony hráčov a kvalitný tréner znamenali jesenný primát a najväčšie prekvapenie sezóny 1967/1968.

Vičanove výsledky v Trenčíne nemohli ujst' pozornosti funkcionárov Slovana Bratislava.

Predseda futbalového oddielu Slovana Viliam Hlobil chcel belasý klub dostať späť na majstrovský vrchol. Mal najvyššie ambície, a preto zlákal Vičana späť do Bratislavy. Pre vedenie Slovana to nebola ťažká úloha, keďže Vičan mal k belasým silný citový vzťah a v Bratislave bol doma. Takú ponuku nemohol a nechcel odmietnuť. Pochopili to i funkcionári Jednoty Trenčín, a tak sa Michal Vičan objavil na jar 1968 na Tehelnom poli. V trénerskej funkcii nahradil Jána Hucka. Náskok Spartaka Trnava sa nepodarilo zmazať ani Vičanovi a majstrovský titul nakoniec oslavoval jeho veľký kamarát Anton Malatinský so svojimi zverencami. Slovan skončil v tabuľke druhý, o päť bodov za majstrovskou Trnavou. Na politické udalosti turbulentný rok 1968 a Pražská jar teda vytúžený titul na Tehelné pole nepriniesli. Všetko však nasvedčovalo tomu, že základy sú dobré a bude na čom stavať. Vičan preferoval na ihrisku priamočiarosť a jednoduchosť, vhodne skĺbil skúsenosti starších hráčov s výbušnosťou mladých. Vedel, že jeho mužstvo disponuje dobrou kondíciou aj technikou.

Michal Vičan prednáša na úročnej konferencii Slovan Bratislava

Michal Vičan na na sekretariáte Slovan Bratislava, tajomník FO Pukalovič

Michal Vičan preberá ocenenie na úročnej konferencii Slovan Bratislava

CESTA NA BAZILEJSKÝ VRCHOL

Michal Vičan mal nos na vyhľadávanie talentov a jeho veľkou záľubou bolo sledovanie zápasov nielen dorastencov, ale i žiakov. Pokiaľ mohol, nevynechal žiadny zápas mladých nádejných futbalistov.

Ladislav Móder a Michal Vičan

Nebál sa vziať šikovného dorastenca do širšieho kádra A-mužstva, čím zvyšoval konkurenciu a dával hráčom základnej zostavy najavo, že ich miesto nie je až také isté. Napriek tomu, že nemal rád futbalových teoretikov a dlhé filozofovanie o futbale, študoval moderné trendy a mal o nich prehľad. Neraz si dlhé hodiny vymieňal svoje názory s Antonom Malatinským. Vičanov spôsob trénovania bol jednoduchý a jasný, nebolo v ňom žiadne teoretizovanie. Zverencom podal taktiku svojou povestnou „frašťačtinou“ doplnenou o rôzne expresívne slová stručne a zrozumiteľne. Kondičnú prípravu mužstva obohatil o tréningy v ťažkých vestách, vďaka čomu hráči na ihrisku vydržali v plnom nasadení celý zápas.

Michal Vičan si k futbalistom vytvoril takmer otcovský vzťah. On mal rád svojich hráčov a hráči zase jeho. Mal slabosť najmä na Ladislava Módera. Pod maskou prísneho muža sa skrývala citlivá povaha, ktorá rýchlo odpúšťala. Je známe, že sa ľahko dokázal rozčlivieť a neraz i rozplakať. Zverencom pomáhal v osobných veciach, obhajoval ich pred vedením klubu a podal im pomocnú ruku, keď si nevedeli poradiť inak. Využíval na to aj svoje známosti. Vedelo sa o ňom, že má veľmi dobrý vzťah k predsedovi slovenskej vlády Petrovi Colotkovi, ktorý bol sám veľkým fanúšikom futbalu a ako rodák z Oravy, ktorá dala belasému klubu napríklad Ivana Chodáka, fandil najmä Slovanu. Vičan sa ešte zo žiackych rokov poznal aj s vedúcim tajomníkom Mestského výboru KSS v Bratislave Gejzom Šlapkom. Ten však fandil Interu, čo však nehralo pri ich vzťahoch úlohu. Rovnako ani skutočnosť, že Michal Vičan nebol členom strany. Hráči Slovana neraz, keď ich tréner meškal, uzatvárali stávky, či je u Petra alebo u Gejzu. Vičan sa za svojich zverencov bil a nedal na nich dopustiť. Neraz bol terčom ich humoru, čo tiež prispievalo k dobrej nálade v kabíne. Veľký zmysel pre humor mal nakoniec aj sám Vičan a kabína Slovana bola v tom čase jedna veľká rodina.

Všetky tieto faktory treba brať do úvahy, ak chceme pochopiť, prečo Slovan dosiahol najväčší klubový úspech nielen slovenského, ale i česko-slovenského futbalu, teda víťazstvo v Pohári víťazov pohárov (PVP).

Tento triumf je neodmysliteľne spojený s menom Michala Vičana. Ako tréner dokázal pripraviť a najmä presvedčiť hráčov, že dokážu zdolať aj slávnú Barcelonu. Cesta na tento vrchol slovenského klubového futbalu sa začala práve na záver sezóny 1967/1968, v ktorej obsadil Slovan druhé miesto. Zvítazil však v Česko-slovenskom pohári, keďže v odvetnom zápase pohárového finále zdolal Slovan pražskú Duklu gólmi Jozefa Oberta a Ľudovíta Cvetlera 2:0 (prvé stretnutie vyhrala Dukla na domácej pôde 1:0). Slovan tak získal za potlesku 10 000 divákov cennú trofej a s ňou právo štartovať v nasledujúcom ročníku PVP.

Michal Vičan počas prípravy na tréning u Slovane Bratislava

V ňom mal pôvodne Slovan v prvom kole za súpera islandský tím KR, no UEFA kvôli vpádu vojsk Varšavskej zmluvy 21. augusta 1968 do ČSSR zmenila výžrebovanie, a preto bratislavskí futbalisti privítali podobne neznámy, ale najmä nepríjemný juhoslovanský RFK Bor. Doma Slovan zvíťazil 3:0 (dva góly vsietil Ľudovít Cvetler a jeden Karol Jokl) a v odvetu udržal prijateľnú prehru 0:2, s čím bol nakoniec spokojný aj Michal Vičan: „Za podmienok, aké sme tu mali, som vysoko spokojný.“ Narážal na nekvalitné ihrisko a predovšetkým na 28-hodinovú cestu vlakom.

Po juhoslovanských futbalistoch sa postavil Slovanu do cesty oveľa ťažší súper, slávne portugalské mužstvo FC Porto, majúce na svojom konte päť portugalských titulov a sedem víťazstiev v domácom pohári. Vonku síce podľahli zverenci Michala Vičana 0:1, ale v domácej odvete rozstrieľali Portugalcov vysoko 4:0 (góly strelili Ján Čapkovič, Karol Jokl, Jozef Čapkovič a opäť Karol Jokl), vďaka čomu postúpili do štvrtfinále. Prekážkou bol tentoraz taliansky klub s bohatou históriou AC Turín. Úvodný zápas odohral Slovan 19. februára 1969 na Stadio Comunale a zvíťazil gólom Karola Jokla 1:0, čím si vybudoval do odvety vynikajúcu východiskovú pozíciu. Nič však nebolo dopredu rozhodnuté a v tomto zmysle sa vyjadril tréner Michal Vičan: „Ešte sme nepostúpili, doma budeme mať ťažký zápas.“

Tréner Slovana mal skutočne pravdu, Taliani rozhodne nechceli v Bratislave uľahčiť domácom postup do semifinále a prišli si po výhru. Výkop odvetného zápasu mal dátum 5. marec 1969 a na Tehelnom poli sa v ten deň zišlo 22 000 divákov, ktorí videli najprv gól Alexandra Horvátha, následne vylúčenie Ivana Hrdličku a napokon vytúžený postupový gól Jána Hlavenu. Hostia v 89. minúte už len skorigovali konečný stav na 2:1.

Na ceste do Bazilejského finále stála posledná prekážka, škótsky Dunfermline Athletic FC, ktorého tradícia siahala do roku 1885.

Prvé stretnutie sa hralo 9. apríla 1969 v Škótsku a skončilo opäť pre Slovan prijateľným výsledkom 1:1, keď sa o vyrovnanie postaral v 83. minúte Ján Čapkovič. Svojím gólom Škótov nemilo zaskočil, ale tí sa napriek tomu pred odvetou stále tvárili sebavedome a vyradenie z pohára si nepripúšťali. O dva týždne na Tehelnom poli pred 30 000 divákmi to bola zo strany Dunfermline hotová brutalita, z ktorej bol zhrozený aj Michal Vičan, ale ani tá Škótom nepomohla k postupu do finále. Slovan zvíťazil vďaka gólu Jána Čapkoviča najtesnejším rozdielom 1:0 a dosiahol tak postupom do finále PVP historický úspech v rámci celého vtedajšieho česko-slovenského futbalu i športu vôbec. Popravde, až takú pohárovú púť čakal od futbalistov Slovana málokto.

Slovan Bratislava na zájazde v Casablance so zástupcami čs. ambasády

Michal Vičan s hráčmi pri stole

Dojatý Michal Vičan po víťaznom zápase s Dunfermlinom v semifinále PVP

PAMÄTNÝ DEŇ SLOVENSKÉHO KLUBOVÉHO FUTBALU

Vo finále čakala na belasý tím svetoznáma CF Barcelona, ktorá v semifinále vyradila nemecký Köln po výsledkoch 2:2 a 4:1.

Horvath zdvíha pohár nad hlavu

Barcelona bola už v roku 1969 pojmom, získala dovtedy osem majstrovských titulov, šestnásť víťazstiev v Španielskom pohári, tri triumfy v Pohári UEFA (raz vo finále prehrala) a zaknihovala si aj jednu finálovú účasť v Pohári európskych majstrov, takže o favoritovi finálového zápasu nebolo pochyb. Boj o trofej pre víťaza PVP sa mal zviest', ako je známe 21. mája 1969 na Štadióne svätého Jakuba vo švajčiarskom meste Bazilej.

O prácu pred bazilejským finále mali postarané i funkcionári bratislavského Slovana, v tomto prípade však určite išlo o príjemné starosti. Svoje celkové pocity a dojmy vyjadril pre denník Šport tajomník Slovana Július Pukalovič takto: „Do Bazileja necestujeme iba ako športovci, ale aj ako reprezentanti tejto krajiny. Veľmi nás potešilo pozvanie predsedu slovenskej vlády prof. Dr. Petra Colotku, že sa máme s ním v piatok v ranných hodinách stretnúť. Pre nás všetkých je to ohromné vyznamenanie a pocta.“

Vtedajší slovenský premiér Peter Colotka skutočne trénerov, futbalistov a funkcionárov Slovana oblečených v klubových oblekoch prijal v piatok 16. mája 1969 o ôsmej hodine ráno. Po úvodnom oficiálnom prejave, v ktorom sa predseda vlády poďakoval hráčom za vynikajúcu reprezentáciu, nasledovala neformálna a neoficiálna diskusia. Aj v tomto prípade sa prejavilo uvoľnenie z konca 60. rokov, keďže dovtedy nebolo zvykom, aby predstavitelia politického života prijali športovcov na v podstate neformálnej návšteve, bez strohých a suchých prejavov. Stalo sa tak i vďaka priateľským vzťahom Michala Vičana s predsedom slovenskej vlády

Po prijatí na úrade vlády sa už začali slovanisti chystať na cestu do Švajčiarska, kam odleteli v sobotu 17. mája 1969 z viedenského letiska Schwechat. Ako vidieť, Slovan pricestoval do Bazileja s dostatočným časovým predstihom, keďže samotné finále sa hralo až v stredu. Hráči mali však pripravený okrem tréningov aj voľnočasový program, ako návšteva kina a pod. Čo sa týka blížiaceho sa zápasu a finálového súpera tréner Michal Vičan uviedol: „Ak sa nám podarí vnútiť Španielom našu hru, som presvedčený o našom víťazstve. To znamená získať stred ihriska a presadiť sa nápaditou kombináciou so striedaním dlhých i kratších prihrávk. Obrana hrá dlhší čas štandardne, a preto jej verím. Ak zaberie aj útok, nebojím sa o výsledok.“

V jednom sa však zhodli všetci, hráči i funkcionári – že prípadný triumf by vynahradil domáci majstrovský titul, o ktorý sa belasí neúspešne pokúšali dlhé roky.

Rodinní príslušníci bratislavských hráčov pricestovali až v deň finále. Na zápase bola aj manželka Michala Vičana Eva. Vďaka lepším možnostiam vycestovania do západných krajín, než aké boli pár rokov predtým, pricestovali do Bazileja i fanúšikovia Slovana, a tak slovenskí futbalisti nezostali bez podpory v hľadisku. Tlač uvádzala počet 1 500 až 2 000

Michal Vičan emotívne prežíval každý zápas

priaznivcov, ktorí dávali o sebe v Bazileji počut. Mávali po meste belasými vlajkami, trúbili trúbkami a prevolávali Slovanu na slávu.

Deň D pre celý slovenský i česko-slovenský futbal nastal v stredu 21. mája 1969 o 20.00 h. na Štadióne sv. Jakuba v Bazileji (ak by sa nerozhodlo o víťazovi v prvom zápase, stretnutie by sa opakovalo 23. mája 1969 o 20.00 h v Lausanne). Tisíce ľudí sedeli netrpezlivo pri televízoroch i rádiách a v napätí očakávali, čo prinesú nasledujúce minúty. O situácii priamo v šatni pred stretnutím písal redaktor Smeny Jozef Kšiňan: „Keď som prišiel pred zápasom do kabin, dávno pred nastúpením na ihrisko sa mužstvá rozcvičovali na chodbe. Slovan veľmi sústredene, Španieli dosť ľahostajne. Asi sa veľmi cítili... Tréner Vičan pred kabinou – povedal som hráčom, že dnes nemajú čo stratiť, len môžu veľmi veľa získať. Ak ma niečo znervózňuje, tak je to počiatočná taktika Španielov. Bude me musieť asi vydržať ich obrovský nástup.“

Michal Vičan poslal do boja túto belasú zostavu: Alexander Vencel, Jozef Fillo, Vladimír Hrivnák, Alexander Horváth, Ján Zlocha, Ľudovít Cvetler, Jozef Čapkovič, Ivan Hrdlička, Karol Jokl, Ladislav Móder a Ján Čapkovič. Tréner Barcelony Salvador Artigas dal dôveru nasledujúcim hráčom: Sadurní, Franch, Rifé, Olivella, Eliado, Zabalza, Pellicer, Castro, Fusté, Zaldúa a Rexach. Oboch finalistov, Slovan v bielych dresoch a Barcelonu v tradičných červeno-modrých, priviedol na trávnik holandský rozhodca Lavren van Ravens (na čiarach mu asistovali Schalks a Vervoort). Asi tak spolovice zaplnený Štadión sv. Jakuba (údaje o počte divákov sa v tlači rozchádzali, ale cestu na zápas si našlo približne 20 000 fanúšikov futbalu) neuvidel na začiatku stretnutia očakávaný nápor Barcelony, ale na veľké prevrpenie všetkých prítomných rekordne rýchly gól v jej sieti.

Postaral sa oň rodák z Bernolákova Ľudovít Cvetler. Slovan viedol bleskovou rýchlosťou 1:0 a začiatok najdôležitejšieho zápasu v jeho histórii bol tak ako rozprávky.

V 17. minúte však Barcelona vyrovnala po hlavičke Zaldúa. Katalánci sa dlho neradovali, pretože v 30. minúte sa vydal z hĺbky poľa dopredu stopér Vladimír Hrivnák a po narazení si s Karolom Joklom prudkou strelou k pravej žrdi poslal Slovan znovu do vedenia. To však nebolo zo strany Slovana všetko. Prišla totiž 42. minúta a s ňou gól Jána Čapkoviča po bleskovom aute Karola Jokla znamenajúci dvojgólový náskok Slovana, čo malo, pochopiteľne, za následok oslavy medzi fanúšikmi Slovana na tribúnach i doma pri televízoroch a rádiách.

Po zmene strán silné umelé osvetlenie svietiace do Vencelových očí zapríčinilo v 51. minúte gól v slovanistickej sieti – priamo z rohového kopu. Jeho autorom bolo ľavé krídlo Kataláncov Rexach. Slovan trpí i v 71. minúte, keď Zaldúa zo štyroch metrov prestrelil

Michal Vičan ako tréner počas tréningu

prázdnu bránu, ale šance boli na oboch stranách. Čakanie na koniec sa zdalo nekonečné. Holandský rozhodca van Ravens predsa len poslednýkrát fúkol do píšťalky a odštartoval tím obrovské belasé oslavy. Nadšenie prepuklo nielen priamo na ihrisku, kam vbehli prítomní fanúšikovia Slovana, ale vlastne po celej republike. V ten večer sa Slovan Bratislava a s ním i náš futbal navždy zapísal do histórie a povedomia svetovej futbalovej verejnosti.

Redaktor Športu Stano Sládek opisoval historické chvíle takto: „Zbieham medzi našich turistov, aby som si vychutnal situáciu, v ktorej sa nachádzajú. Manželky hráčov – viete si predstaviť to slabé pokolenie s očami opuchnutými od plaču a konečne i ja som mohol zaregistrovať, že Slovan je fakticky víťazom druhej najväčšej súťaže v Európe. Pani Vičanová ma objíma a svoje slovo dané pred zápasom potvrdzuje. Stavili sme sa totiž o výsledok. Ona sa síce neodvážila tipovať, ale hovoril som – hop alebo trop – a tipoval som víťazstvo. Jej reakcia bola tak trochu príbuzná našim národným zvyklostiam – za víťazstvo slúbila tridsať litrov vína a za každý gól desať navyše!!!“

Slovan Bratislava korunoval predseda UEFA Gustav Wiederkehr, od ktorého prebral kapitán Slovana Alexander Horváth cennú trofej pre víťaza PVP. Pohár plný šampanského ponúkol na prípitok slovanistický kapitán v duchu fair play najprv kapitánovi porazeného mužstva Olivellimu a hneď po ňom trénerovi Michalovi Vičanovi. Ten na margo finále povedal: „Som šťastný, ťažko sa mi hovorí. Nehnevajte sa na mňa, ale v týchto chvíľach nie som schopný vyjadriť všetku tú radosť, ktorú prežívam. Je to najšťastnejší deň môjho trénerského života. Chlapcom som veril a z úprimného srdca im ďakujem. Viem, že sme nepodali taký výkon, aký sa od nás očakával. No chlapci mali snahu a bojovali. Obe strany sa dopustili chýb v obrane, z tých padli góly. Podobný úspech by som prial i čs. reprezentantom v Budapešti.“ (v nedeľu 25. mája 1969 hrala česko-slovenská reprezentácia kvalifikačný zápas o postup na MS v Mexiku proti Maďarsku, ktorý prehrala v maďarskom hlavnom meste pred 73 000 divákmi 0:2, pozn. autora)

Po zápase sa hotel City v strede Bazileja, kde bola ubytovaná výprava Slovana Bratislava, stal stredobodom pozornosti novinárov i gratulantov z mnohých krajín. Takmer ihneď po slávnom belasom víťazstve nad Barcelonou dorazili do Bazileja aj blahoprajné telegramy z domova. Za všetky treba spomenúť blahoželanie od predsedu vlády SSR Petra Colotku a vtedajšieho predsedu Federálneho zhromaždenia ČSSR Alexandra Dubčeka, ktoré uverejnili i viaceré české a slovenské denníky. Peter Colotka v telegrame napísal: „K jedinečnému úspechu, ktorý ste pre farby svojej jednoty, slovenského a česko-slovenského športu po statočnom boji pod bazilejskými reflektormi dosiahli, vám srdečne blahoželám a za dôstojnú reprezentáciu našej vlasti a Bratislavy úprimne ďakujem.“ Telegram Alexandra Dubčeka: „Blahoželám k vynikajúcemu historickému úspechu československého a slovenského futbalu. Je to veľká reprezentácia našej vlasti, Československej socialistickej republiky, Vďaka vám.“ Bokom nezostali ani umelci, za ktorých sa vyslovil vynikajúci herec a člen SND Július Pántik: „To je skvelé! Bol som optimista od začiatku. Belaséj farbe pevne verím, aj keď včera ju museli chlapci reprezentovať v bielych dresoch. Pod

Po víťaznom finále PVP v Bazileji

S predsedom vlády SSR Petrom Colotkom po príchode z Bazileja

nimi však bili pravé slovenské srdcia, hrdé na náš národ a reprezentujúce našu národnú hrdosť.“ Kapitán hokejovej reprezentácie Jozef Golonka zas povedal: „Chlapci hrali vynikajúco. Tipoval som ich víťazstvo 2:1, rozdiel mi teda vyšiel. Slovan, to je už svetová trieda.“

Fanúšikovia sa na príchod bazilejských hrdinov pripravili poctivo. Už od rakúskych hraníc to bol návrat naozaj triumfálny, aký dovtedy Bratislava nezažila.

Bratislavskí taxikári sa z vlastnej iniciatívy rozhodli prísť po hráčov až na hraničný priechod, pričom každý jeden hráč dostal k dispozícii svoj vlastný taxík, ktorý ho viezol ulicami slovenskej metropoly až na Tehelné pole. Počas jazdy belasej kolóny sa musela zastaviť aj doprava v uliciach mesta, pričom vodiči áut zdravili svojich hrdinov hlasným trúbením. A, samozrejme, bežní ľudia na chodníkoch nadšene mávali „belasým jastrabom z Tehelného poľa bratislavského“ pri ich triumfálnej jazde a skandovali „Nech žije Slovan!“ Najväčšieho privítania sa slovanistom dostalo priamo na Tehelnom poli. Pri oslavách však chýbal tréner Michal Vičan, ktorý priamo z hranice odcestoval vlastným autom domov.

Po Bratislave sa potom širili rôzne dohady a zaručené správy, prečo sa tak stalo. Pravda bola taká, že v bratislavskom Večerníku sa objavila správa, že šéf Slovana Viliam Hlobil mal rokovať so zahraničným kandidátom na trénerský post. Mal ním byť rakúsky tréner Max Merkl, trénujúci v tom čase 1. FC Norimberg. Michala Vičana táto informácia veľmi urazila a hlavne zabořila, čo bolo pochopiteľné. Hlavný strojca belasého úspechu sa teda na oslavách nezúčastnil. Nejaký čas ešte trvalo, než si funkcionári s trénerom vysvetlili celú situáciu a podali ruky. V každom prípade, Michal Vičan pokračoval pri mužstve Slovana ďalej.

Triumfálny návrat do Bratislavy po zisku PVP

Jozef Marko a Michal Vičan

Pohár víťaza pohárou žiľava MichalVičan, Alexander Horváth, Jím Šťastný, 1969

MAJSTROVSKÝ TITUL A ODCHOD DO POĽSKA

V sezóne 1968/1969 síce skončili belasí v ligovej tabuľke po tretikrát za sebou na druhom mieste, keď na majstrovskú Trnavu stratili päť bodov, ale nasledujúci ročník sa už útok na titul podaril. Slovan v sezóne 1969/1970 prehral iba tri stretnutia, pričom inkasoval len 15 gólov v 30 zápasoch.

Tréner Slovan Bratislava

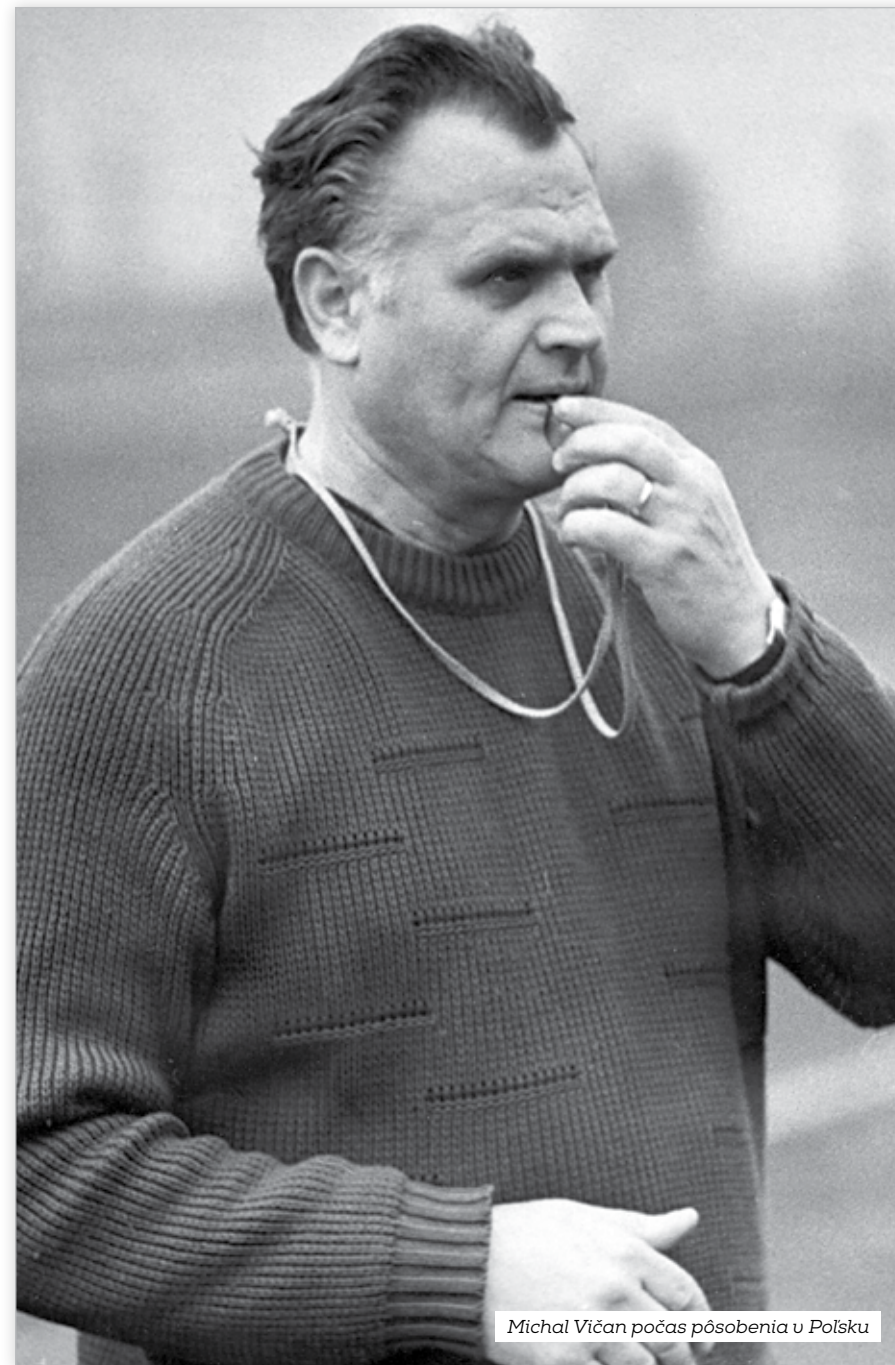
O prvenstve rozhodli hráči Slovana ešte pred posledným ligovým kolom a v konečnom účtovaní mali pred druhou Trnavou náskok troch bodov. Michal Vičan posielal v majstrovskej sezóne 1969/1970 na trávnik najčastejšie túto zostavu: Alexander Vencel, Ľudovít Zlocha, Vladimír Hrivnák, Alexander Horváth, Ján Zlocha, Jozef Čapkovič, Ivan Hrdlička, Bohumil Bizoň, Ladislav Móder, Karol Jokl a Ján Čapkovič.

Vičanovi chlapci vybojovali pre Slovan titul po dlhých 15 rokoch. Dostali sa i do finále Česko-slovenského pohára, tam však nešťastne podľahli TJ Gottwaldov na pokutové kopy. Spolu so Spartakom Trnava bol Slovan najväčším dodávateľom hráčov do reprezentácie, ktorá sa v roku 1970 pripravovala na majstrovstvá sveta v Mexiku. Tie však vinou rôznych faktorov nedopadli pre reprezentáciu ČSSR dobre. Česko-slovenskí futbalisti skončili vo svojej tretej skupine poslední bez jediného bodu. Neznamenalo to však, že by predvádzali zlý futbal, najmä prvé polčasy boli po hernej stránke kvalitné. V druhých polčasoch už zohrala úlohu veľká nadmorská výška a extrémne teploty. Zo Slovana Bratislava nastúpili na majstrovstvách sveta v Mexiku Alexander Vencel, Alexander Horváth, Ivan Hrdlička, Karol Jokl, Ján Zlocha a Ján Čapkovič.

Po návrate výpravy domov vedenie futbalu rýchlo suspendovalo trénerov a vďaka afére Puma – Adidas i celý reprezentačný tím. Nové mužstvo museli dávať dohromady z menej kvalitných futbalistov tréneri Antonín Rýgr, Jaroslav Vejvoda a tiež Michal Vičan. Ten v sezóne 1970/1971 stále viedol aj Slovan Bratislava. Belasým sa nedarilo tak ako pred rokom a v tabuľke skončili až šiesti.

Tréner Vičan bol po majstrovskej sezóne nútený čiastočne obmeniť káder, keďže viaceré stabilné opory z mužstva odišli. Do kádra zaradil mladých futbalistov Antona Ondruša, Kolomana Gögha, Jána Švehlika, Ivana Pekárika, Mariána Elefanta či Juraja Novotného. Neúspech v ročníku 1970/1971 komentoval slovami: „Po úspechoch v posledných rokoch sme sa akosi uspokojili. Predvídal som to a chcel som tomu aj predísť a odísť. Stratili sme aj niekoľko nosných hráčov... Viem, že to diváci ťažko pochopia. Chcú vidieť Slovan na vrchole, vždy víťaziaci, neprekonateľný. To však teraz nebolo možné docieľiť.“

Po skončení ročníka Michal Vičan skutočne zo Slovana odišiel. Dostal lukratívnu ponuku z Rapidu Viedeň a zároveň sa ozvali i Poliaci z Ruchu Chorzów, na čele ktorého stál vplyvný poľský stranícky a vládny funkcionár Ryszard Trzcionka. Poľská ponuka nebola až tak finančne zaujímavá ako tá viedenská a možno, ak by prišla v roku 1968, Vičan mohol trénovať vo Viedni. O tri roky neskôr však prevládli politické záujmy a utužovanie priateľských vzťahov medzi dvomi socialistickými republikami. Vičanovi bolo teda vysvetlené, že by nemal odísť trénovať klub do kapitalistickej cudziny a mal by radšej pomôcť futbalu v priemyselnom centre Poľska. Vičan síce nerád, ale predsa len poľskú ponuku akceptoval a ako sa neskôr ukázalo, spravil dobre. V Chorzówe strávil nakoniec päť rokov a dosiahol s klubom historické úspechy.

Michal Vičan počas pôsobenia v Poľsku

Predseda Ruchu Chorzów Ryszard Trziona mohol vďaka svojej vládnej pozícii na ministerstve baníctva a energetiky zabezpečiť pre svoj klub dostatočné materiálne zázemie. Samozrejme, očakával aj tomu zodpovedajúce výsledky i predvedenú hru. V čase príchodu Michala Vičana do Chorzówa mal Ruch na konte desať majstrovských titulov a vedenie i fanúšikovia chceli vidieť ďalšie prvenstvá, či už v lige alebo poľskom pohári. V sezóne 1970/1971 skončili futbalisti Ruchu až na piatom mieste, čo bolo pre taký klub málo. Vičan dostal úlohu znovu vrátiť Chorzów do boja o titul. Slovenský tréner pri príprave mužstva opätovne kládol dôraz na kondíciu, hráči trénovali v ťažkých vestách, čo sa mnohým nepáčilo. Postupne omladzoval káder, v jednom období dosahovali futbalisti Ruchu vekový priemer iba 23 rokov. Aj v Poľsku často chodieval na mládežnícke zápasy, kde hľadal nové talenty, ktoré by mohol získať do mužstva. Na margo svojej práce v Chorzówe Vičan povedal: „Myslím, že to, čo som doteraz vstúpoval hráčom na tréningoch a čo ešte nemali celkom osvojené, začína prinášať svoje ovocie, začína sa markantnejšie ukazovať už v samotných stretnutiach... Teda pohyb po celom ihrisku, útočné akcie na čo najmenší počet dotykov, prenášanie lopty čo najkratšou cestou k bráne súpera, prirodzene všetko podložené fyzickou pripravenosťou.“

Rok po príchode do Poľska doviedol Vičan Ruch na druhé miesto ligovej tabuľky. V ročníku 1973/1974 sa už útok na majstrovský titul podaril a v Chorzówe sa mohlo oslavovať. Rovnako ako krátko predtým, keď slovenský tréner dokázal priviesť Ruch až do štvrtfinále Pohára UEFA, kde po dráme v predĺžení nakoniec vypadol s holandským mužstvom a neskorším víťazom celej súťaže Feyenoord Rotterdam (po výsledkoch 1:1 a 1:3 po predĺžení). Ruch Chorzów s Michalom Vičanom na lavičke v predchádzajúcich kolách vyhral s Wuppertaler SV, Carl Zeiss Jena a Honvédom Budapešť. Ľudia v Chorzówe si Vičana vďaka týmto úspechom veľmi vážili a mali ho radi. Objavili sa dokonca transparenty s nápisom Nech žije Vičan.

V ďalšej sezóne získali futbalisti Ruchu Chorzów dokonca double, keďže vyhrali ligu i domáci pohár. Úspešní boli znovu aj v európskych pohároch, teraz už v najprestížnejšej súťaži Pohári európskych majstrov. V prvom kole vyradil Ruch dánsky klub Hvidovre a v druhom turecký Fenerbahce Istanbul, čím sa kvalifikoval do štvrtfinále. V ňom narazili Vičanovi zverenci na majstra Francúzska AS Saint-Étienne, nad ktorým vyhrávali doma už 3:0. Poľskí futbalisti však nevyužili viaceré šance na strelenie ďalších gólov a Francúzom sa tak podarilo znížiť na konečných 3:2. Odveta sa skončila výsledkom 0:2 a ďalej postupoval AS Saint-Étienne. Michal Vičan mal podozrenie, že v oboch zápasoch nebolo niečo v poriadku, a tak sa s klubom rozlúčil. Napriek tejto skutočnosti dosiahol s Ruchom Chorzów za päť rokov svojho pôsobenia dva majstrovské tituly, víťazstvo v poľskom pohári a dve účasti vo štvrtfinále európskych pohárov. Fanúšikovia Ruchu naňho dodnes spomínajú a nedajú dopustiť. V čase najväčšej slávy bolo mužstvo označované ako Vičanova armáda. Hráči ako Bula, Marks, Herisz, Maszczyk, Benigier, Kopicera alebo Ostafinski tvorili jej základ.

Ruch Chorzów s trénerom Vičanom

Na sústredení s Ruchom Chorzów

NÁVRATY MICHALA VIČANA

Michal Vičan sa vrátil naspäť domov, do Slovana Bratislava. Fanúšikovia očakávali, že mužstvo vráti po roku späť na čelo ligovej tabuľky. V sezóne 1976/1977 však skončil Slovan na ôsmom mieste. Vinu na tom niesli zranenia tradičných opôr a odchody niektorých hráčov.

Michal Vičan znovu na lavičke Slovana. Vedľa neho J. Mrva, v zápase Slovan - VSS Košice 1976

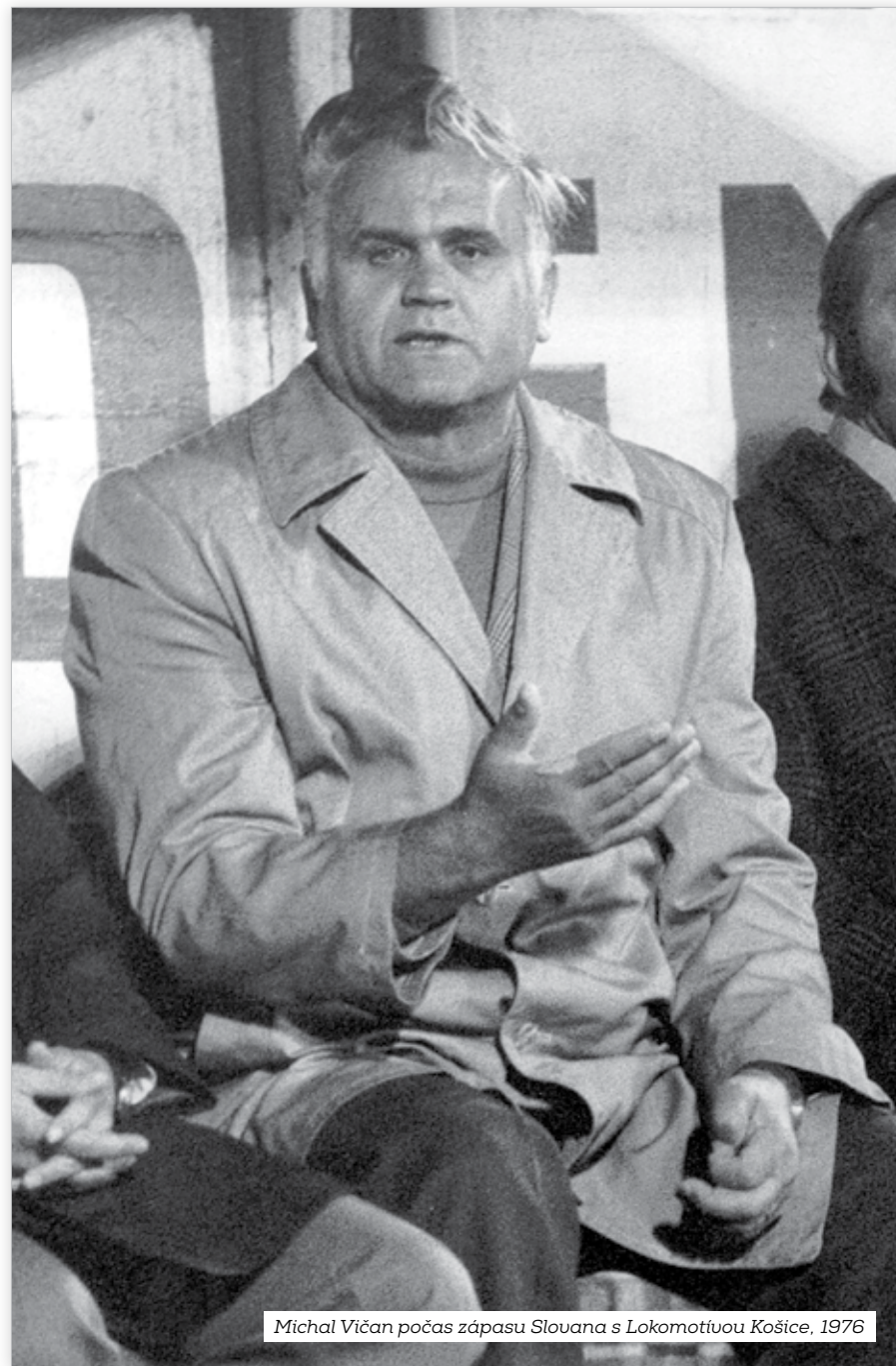
Po troch rokoch, keď získal Slovan dva tituly majstra a jeho hráči tvorili jadro reprezentačného mužstva, ktoré vybojovalo na majstrovstvách Európy v Juhoslávii zlaté medaily, prišiel pád. Veci nefungovali tak ako predtým, klub začal upadať a so situáciou si neporadil ani Michal Vičan. Nebol spokojný s prístupom niektorých hráčov k povinnostiam a ani s predvedenou hrou. So Slovanom sa rozlúčil a odišiel trénovať VSS Košice, ktoré práve vypadli do druhej ligy. Vičanovi sa v najkratšom možnom termíne podarilo vrátiť mužstvo späť do najvyššej súťaže, kde už figurovalo pod názvom ZŤS Košice.

Od sezóny 1978/1979 sedel Michal Vičan na lavičke bratislavského Interu. Paradoxne, Slovan v rovnakom čase viedol Anton Malatinský. Obe mužstvá z hlavného mesta Slovenska do bojov o titul nezasiahli, keďže Inter skončil šiesty a Slovan až desiaty. O rok neskôr sa podarilo Vičanovi zdvihnúť Inter o jedno miesto vyššie a potom z Pasienkov odišiel. Dostal ponuku viesť grécky klub Aris Solún. Ročník 1980/1981 tak spoločne s manželkou strávili v Grécku, kde Vičan opätovne zanechal kvalitne odvedenú prácu. Solúnsky klub doviedol na druhé miesto gréckej ligy, čo predstavovalo v konkurencii aténskych mužstiev veľký úspech. Majiteľ Arisu mu chcel predĺžiť zmluvu, ale česko-slovenské úrady úspešnému trénerovi odopreli udeliť povolenie na predĺženie pobytu a Vičanovi sa museli vrátiť do Bratislavy.

Michal Vičan prevzal po tretíkrát Slovan, ktorý začal pripomínať viac potápajúcu sa loď, než mužstvo európskeho formátu pred desiatich rokov.

Zlé výsledky striedali ešte horšie, čo sa odzrkadlilo aj v konečnej tabuľke ročníka 1981/82. Slovan v ňom skončil na desiatom mieste. Pri nedostatočnej kvalite kádra sa nedali robiť zázraky a nedokázal to ani renomovaný tréner. Až na jednu výnimku, ktorou bol Česko-slovenský pohár. Bolo totiž prekvapením, keď Vičanovo mužstvo vyhralo túto súťaž. Najprv Slovan zvíťazil vo finále Slovenského pohára v dvojzápase (3:1 a 0:0) nad ZŤS Petržalka a v boji o celoštátny pohár sa následne belasí stretli s Bohemiansom Praha, ktorý porazili na strely zo značky pokutového kopu (po 90. minútach 0:0, na penalty 4:3). Vďaka tomuto víťazstvu sa kvalifikovali do PVP, kde ich v prvom kole čakal slávny Inter Miláno. Na zaplnenom Tehelnom poli v lige trápiači sa Slovan zvíťazil senzačne 2:1, čo bol na dlhé roky posledný veľký výsledok pre belasé mužstvo. V prvom zápase v Miláne sa však zrodil výsledok 2:0 pre Inter a Slovan sa tak napriek domácej výhre so súťažou rozlúčil.

Ďalšia ligová sezóna dopadla pre mužstvo z Tehelného poľa ešte horšie než tá predchádzajúca. Bolo to však obdobie úpadku celého slovenského futbalu, keďže hornú polovicu tabuľku ovládli na dlhý čas takmer výlučne české kluby. Po úspešných 70. rokoch prišiel pád, ktorý sa nevyhol ani Slovanu a Bratislave vôbec. Tréner Vičan bol z daného stavu nešťastný, nevedel si pomôcť a nepomohli mu ani funkcionári. Prichádzajúce posily zväč-

Michal Vičan počas zápasu Slovana s Lokomotívou Košice, 1976

ša posilami neboli, mužstvo prehrávalo a Vičan nevidel iné východisko, než dať výpoveď. Vo funkcii ho nahradil Karol Pecze, ale i tak skončil Slovan trinásty. Michal Vičan sa vrátil tam, kde s prvoligovým futbalom pred rokmi začínal. Prevzal mužstvo TTS Trenčín.

To sa už začali hlásiť vážne zdravotné problémy. Na dovolenke v Juhoslávii pocítil prudké bolesti v oblasti slepého čreva. On ani manželka Eva netušili, čo je toho príčinou. Michal Vičan sa musel v nemocnici podrobiť viacerým vyšetreniam, po absolvovaní ktorých lekári stanovili diagnózu nádor hrubého čreva. V lete 1984 ho v Bratislave operovali. V tejto ťažkej životnej situácii mu veľmi pomohol niekdajší hráč Slovana a lekár Viliam Fischer. Kvôli zdravotnému stavu odišiel Vičan z Trenčína späť do Bratislavy, kde prevzal Inter. Nebolo mu však dopriate dokončiť začatú trénerskú prácu. Na začiatku zimy 1985 sa mu zdravotný stav opätovne zhoršil a musel v krátkom slede absolvovať ďalšie dve operácie. Bohužiaľ, operačné zákroky nepomohli. Nechcel zostať v nemocnici, a preto sa vrátil domov. Koncom januára 1986 nastali kritické dni. Takmer nevládal chodiť, mal bolesti a posledné dni už ležal v kóme. Veľký bojovník na ihrisku svoj posledný boj so zákernou chorobou vyhrať nedokázal. Michal Vičan zomrel 27. januára 1986 vo veku nedožitých 61 rokov. Posledná rozlúčka sa konala v sobotu 1. februára 1986 v bratislavskom krematóriu. Po jeho smrti sa uskutočnilo niekoľko ročníkov Memoriálu Michala Vičana, ktorý však začiatkom 90. rokov zanikol.

Michal Vičan sa zapísal do dejín slovenského a česko-slovenského futbalu ako vynikajúci hráč i tréner. Patril k stabilným pilierom obrany slávneho povojnového mužstva ŠK Bratislava, ktoré sa o niečo neskôr už pod zmeneným názvom stalo trikrát po sebe majstrom republiky. Neraz bol kapitánom belasého mužstva a v šiestich prípadoch i reprezentačného A-tímu. Bez Vičana si generácie fanúšikov z konca 40. a prvej polovice 50. rokov zostavu belasých ani nevedeli predstaviť. Bol zárukou spoľahlivosti, bojovnosti a poctivo odvedenej hry. Poctivú prácu odvádzal a zároveň vyžadoval aj neskôr ako tréner. Trénerstvu sa učil od samých základov, prvoligové mužstvo prevzal až po ôsmich rokoch strávených v kluboch hrájúcich nižšie súťaže. Možno i to mu pomohlo dosiahnuť veľké úspechy. Michal Vičan je dodnes najúspešnejším klubovým trénerom a zrejme ním aj na veľmi dlhé obdobie zostane. Nikomu inému z bývalého spoločného štátu sa nepodarilo so svojim mužstvom vyhrať niektorý z európskych pohárov. Zapísal sa i do dejín poľského futbalu, o čom svedčia dva tituly majstra Poľska s Ruchom Chorzów a účasť vo štvrtfinále pohára UEFA a Pohára európskych majstrov. Výborné výsledky dosiahol aj v Grécku. Futbalu rozumel a žil preň celým srdcom.

Michal Vičan na výročnej schôdzi Slovan Bratislava, 1979

Michal Vičan na Tehelnom poli

Nakoniec, slová Michala Vičana o futbale platia i dnes: „Nič nepomôže slovenskému futbalu! Robiť a zase robiť! Iba to!“

Michal Vičan počas derby zápasu Slovan - Inter, 1982

Michal Vičan (vľavo) preberá vyznamenanie Za zásluhy o rozvoj ČSZTV, 1985

Michal Vičan počas rozhovoru s funkcionármi

S predsedom vlády SSR Petrom Colotkom

RESUME

/Helena Bašistová/

Michal Vičan has gone down in Slovak and Czechoslovak football history as both an outstanding player and extraordinary coach. He was a key player and a pillar of the famous post-war defense line of SK Bratislava (later Slovan Bratislava), being awarded a champion of Czechoslovakia trophy on three separate occasions. Vičan was not only an outstanding player, but also an exceptional captain of both Slovan Bratislava and the national team, wearing their famous light blue jersey for an incredible 13 seasons. His performance on the pitch was always honest, with a drive for success and perfection. After retiring as a player, he started his new career as a coach by taking over coaching of several clubs in the lower leagues in order to hone his skills. This experience proved invaluable when, after eight years spent in smaller clubs, he re-joined the premier league

in the spring of 1968 by returning to Slovan Bratislava, but this time as coach. During his tenure as coach, the club achieved the greatest successes of any Slovak or Czech club in history. His crowning achievement occurred in 1969 when Slovan celebrated victory over FC Barcelona, winning the UEFA Cup Winners' Cup. Vičan remains the only person from the former Czechoslovakia to have achieved victory in a European title. It should be noted his career is not only celebrated domestically, but also internationally in both Greece and Poland, where he won two seasons with Ruch Chorzow and consequently participated in the quarterfinals of the UEFA Cup and European Cup. Michal understood and loved football from the bottom of his heart, until he sadly passed away in January 1986.

PRAMENE A LITERATÚRA

ARCHÍVY

Archív hlavného mesta SR Bratislavy
Národný archív Českej republiky
Slovenské olympijské a športové múzeum
Slovenský národný archív

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

BUČKA, Peter: Armádny šport na Slovensku v období II. svetovej vojny. In.: Vojnová kronika – odborný časopis Múzea SNP, roč. III., č. 1/2014, s. 50 – 56.

FELCÁN, Arpád: Hlohovecko kedysi, dnes a zajtra. Hlohovec: J. Urminský, 1993, 79 s.

JELÍNEK, Radovan – JENŠÍK, Miroslav a kol.: Atlas českého fotbalu od roku 1890. Praha: Radovan Jelínek, 2005, 383 s.

KŠIŇAN, Jozef: Na nich sa nezabúda. Kronika jednej futbalovej generácie. Bratislava: Jozef Bujna a kol., 2005, 172 s.

KŠIŇAN, Jozef – MRÁZ, Igor: 90 belasých rokov. Bratislava: ŠK Slovan Bratislava futbal, a. s., 2012, 287 s.

KORČEK, František – KŠIŇAN, Jozef – MRÁZ, Igor: Futbal – encyklopédia. Bratislava: Šport, 1982, 360 s.

Kol. autorov: Slovenský futbal 1898 – 2009. Bratislava: Slovenský futbalový zväz, 2010, 327 s.

Kol. autorov: Svet deväťdesiatich minút 1901 – 1945. Bratislava: Šport, 1981, 424 s.

Kol. autorov: Svet deväťdesiatich minút 1945 – 1980. Bratislava: Šport, 1981, 584 s.

LEHOTSKÁ, Darina a kol.: Hlohovec a jeho okolie. Bratislava: Obzor, 1968, 261 s.

MACHO, Milan: Zlatá kniha futbalu. Praha: Nakladatelství XYZ, s. r. o., 2009, 550 s.

INTERNETOVÉ ZDROJE

www.skslovan.com
www.ruchchorzow.com.

DOBOVÁ TLAČ

Československý šport
Práca
Pravda
Smena
Rudé právo
Šport
Štart
Tip

MAGDA, Eugen: Storočnica košického futbalu (1903 – 2003). Prešov: Polygraf Print, spol. s. r. o., 2003, 415 s.

MAGDA, Eugen: Základný kameň slovenského futbalu. Košice: O. z. Futbalová litera, 2009, 262 s.

MÁJEK, Stanislav: Belasý Slovan. Z histórie futbalového klubu ŠK Slovan Bratislava. Bratislava, 2014, 512 s.

MAŠLONKA, Štefan – KŠIŇAN, Jozef: Zlatá kniha futbalu na Slovensku. Defilé generácií 1898 – 1987. Bratislava: Šport, 1988, 477 s.

PACZKOWSKI, Andrzej: Pół stoletia dziejów Polski. 1939 – 1989. Praha: Academia, 2000, 381 s.

PSOTKA, Július: 25 rokov ŠK Bratislava. Bratislava: ŠK Bratislava, 1944.

ŠEBO, Juraj: Tehelné pole. Chrám futbalu. Bratislava: Marenčin PT, 2014, 317 s.

ŠEFČÍK, Josef: Králové ligového trůnu. Praha: Riopress, 2004, 225 s.

URMINSKÝ, Jozef – MAGDA, Eugen – BORČÁNY, Miroslav: Slávni Hlohovčania. Michal Vičan 1925 – 1986. Hlohovec: O. z. Ex libris ad personam Hlohovec, 2010, 16 s.

VIČANOVÁ, Eva: Spomienka na Michala Vičana, československého futbalistu a legendárneho trénera I. In: Slovo z Britskej Kolumbie, roč. 7, č. 2, 2014, s. 18.

VIČANOVÁ, Eva: Spomienka na Michala Vičana, československého futbalistu a legendárneho trénera II. In: Slovo z Britskej Kolumbie, roč. 7, č. 3, 2014, s. 12.

FOTOGRAFIE

Slovenské olympijské a športové múzeum
Osobný archív Evy Vičanovej, rod. Zelenkovej
Osobný archív Zuzany Vičanovej
Osobný archív Petra Colotku
Vlastivedné múzeum v Hlohovci

**AUTOR VYSLOVUJE
SVOJE POĎAKOVANIE
ZA POMOC PRI PÍSANÍ
TEJTO PRÁCE**

Eve Vičanovej,
rod. Zelenkovej,
Zuzane Vičanovej,
Zdenke Letenayovej,
Jozefovi Kšiňanovi,
Eugenovi Magdovi,
Stanislavovi Májekovi,
Petrovi Colotkovi,
Jozefovi Urminskému ml.,
Mojmírovi Staškovi,
Jurajovi Šebovi,
Dušanovi Segešovi,
Milanovi Konečnému,
Stanislavovi Kramaričovi
a Tomášovi Strakovi.

edícia

*Belasé
Legendy*

**MICHAL
VIČAN**